

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaalija ja ajankohtaisten kysymysten selvittäjä

Nro 11 • Perjantaina 12. kesäkuuta 2009

60. VUOSIKERTA

Irtonumero 2 € (sis. alv 22 %)

Kirkonkylässä sankarivainajien muistomerkillä seppeleen laskivat Pertti Torikka ja Aarne Punta. Kuva Juho Kynnäräinen.

Kurkijokelaisen lukijamatka oli elämysmatka

Rapaa, kuraa, kuoppia itkua, naurua, lauluakin kauneutta ja kauheutta rinnakkain koskettavia kokemuksia, tulon ja lähdön haikeutta, kaikkea tätä ja vielä paljon muuta.

Bussissa istui 48 matkalais- ta eri puolilta Suomea poi- mittuina kyytiin Loimaalta, Helsingistä, Lahdesta ja Vaalimaalta. Nuorin mat- kalainen oli 7-vuotias Jo- hannes, Kurkijokelaisen tuleva toimittaja. Hänen ko- kemuksensa saamme lukea

jossakin tulevassa lehdessä. Vanhimmillä matkalaisil- la oli vuosia ja elämängo- kemusta viljalti takanaan, mutta intoa ja kuntoa sitäkin enemmän.

Ensikertalaisia oli kym- menkunta ja sama määrä heitä, joilla kotiseutumatko-

jen lukumäärä oli kaksinu- meroinen luku. Lietolaisella Kaarlo Kojolla luku 20 oli jo hyvin lähellä. Mukana oli ilahduttavasti myös heitä joiden sukujuuret olivat jos- sain muualla, mutta Kurki- joki kiinnosti joko puolison tai ystävän innostamana.

Vesisade jatkui läpi Suo- men Venäjän puolelle asti tuulen yltyessä ja lämpö- tilan laskiessa aina 5:een asteeseen asti. Olimmepa Vaalimaalla näkevinämme pari räntähippusta pisaroi- den seassa.

Säkkijärvi-Käkisalmi- Hiitola-Kurkijoki

Maisemat peittyvät sa- teen harmaaseen verhoon, mutta aina jostain kuuluu innostunut ääni, joka kertoo, mitä missäkin on tai on ol- lut. Joku torkkuu, toinen lu- kee tai tekee sudokua, mutta silti puheensorina täyttää bussin, on vaihdettava kuu-

lumisia tuttujen ja uusien tuttavuuksien kanssa. Joku tarttuu joskus mikrofoniin, kertoo alueesta tai jonkun muiston, vitsinkin. Löyde- tään uusia yhteyksiä Timo Rouhiainen ja Osmo Kuosa toteavat karttoja tutkiessaan, että isoäidit (Veikkolainen ja Lötjönen) ovat olleet Rum- munsuolla naapureita.

Tietokilpailussa testataan Kurkijoki-tietoutta. Mitkä olivat Kurkijoen asemat? Mitä tarkoittaa höyli? Mikä oli Kurkijoen pohjoisin kylä. Kilpailun voittaja Leena Vir- tanen saa matkalukemiseksi ”Vaiettu Elisenvaaran pom- mitus” –kirjan. Arpajaisis- sa oli harvinainen palkinto, viimeinen kappale ”Kylästä kylään” – kirjaa, se varmaan innosti monia arvan oston ja toinen syy lienee ollut edellinen tietokilpailu, joka osoitti, että kylätietoudessa on vielä opittavaa.

Loppumatkan hiekkatie on sateessa syöpynyt kuop- paiseksi ja hidastaa perille saapumistamme parilla tunnilla. Perillä ”Mihailin hotellilla” ja Vätikässä kaik- kia odotti kuitenkin lämmin ateria ja kuiva sänky. Unta tuskin kenenkään tarvitsi houkutella, olivathan en- simmäiset matkalaiset läh- teneet kodeistaan jo reilusti ennen viittä aamulla.

Lopotti-Aromäki- Elisenvaara-Mikrilä- Räihävara-Ihojärvi- Tervu-Vätikkä-Lopotti

Kiertoajelulla pysähdyt- tiin muistamaan sodissa edesmenneitä kurkijoke- laisia kirkonmäen muis-

Tässä lehdessä mm.

Kesätyöntekijä museolle ja toimitukseen	5
Juhannusyö – Lemmen ja taian yö	8
Kalajuttuja ennen talvisotaa	8
Kari Kaunismaa tutki venäläisiä historian oppikirjoja	11

Toimitus on avoinna tiistaisin ja perjantaisin klo 9-14. Suljettuna Juhannusaattona pe 19.6.

Seuraavat lehdet ilmestyvät 26.6., 10.7., 24.7., 7.8.

”Siunaa ja varjele meitä...” Muistomerkillä laulamassa Eija Torikka, Leena Virtanen ja Päivi Nummela.

tomerkeillä. Sateisessa Elisenvaarassa kuvattiin huomattavimmat paikat, Pu- sutunnelin lävitse joidenkin oli ehdottomasta päästävä kävelemään, liekö olleet mukavtkin muistot mie- lessä. Vaikuttavinta olivat kuitenkin ne kertomukset, jotka kuulimme bussissa. Eero Laukkanen, välillä muistelun sortumin äänin, kertoi kokemuksestaan ja pelastumisestaan Elisenvaa- ran pommituksesta (Kurki- jokelainen 8/2009 ”Enkelei- tä – onko heitä?”) ja Pertti Torikka, joka kertoi poika- sena katselleensa pommitus- ta kauempaa ja saapuneensa isänsä kanssa Elisenvaaraan järkyttäviin seuraamuksiin juuri pommituksen jälkeen. Isä oli todennut, että jos hän

tämän olisi tiennyt, ei hän olisi ottanut Pertti-poikaa mukaan. Harva istui autossa kuivin silmin.

Kuljettajamme Erkki Nummi pyöritteli päätään ja totesi teiden olevan tosi huonossa kunnossa, kun paikalliset asukkaatkin ajelevat hiljaa. Tosin eivät aivan kaikki! Seuraava- na päivänä järjestettävän Kurkijoki-rallin osallistujat harjoittelivat rapa lentäen pikataipaleitaan Mikrilän suunnalla samoja teitä pit- kin, mitä mekin kuljimme ja innostivat joitakin muita- kin kokeilemaan ralliteiden mutkia.

Lauri Laukkanen kertoi juuristaan Ihojärvellä, nyt

Jatkuu siv. 6

Nyky aika ja menneisyys kohtaavat. Suomalaisen rakentama talo ja lautasantenni.

Siinä se on Laatokka!

12.6.2009

Mistä sie olet poissa?

Näin kysytään Lapinmaassa vieraalta. Ei mistä olet kotoisin vaan mistä sie olet poissa. Minusta tuo kysymys viestittää enemmän. Kun joku tai jokin on jostakin poissa, niin siinä on tyhjä tila, aukko. Kurkijoelta tuntui viime viikolla löytyvän monta matkalaisemme kokoista aukkoa ja matkalaistemme mielistä tuntui löytyvän monta aukkoa, jotka nyt täyttyivät – ainakin hetkeksi – kun pääsi tutuille syntysijoille.

Äänen väri muuttui, silmät säihkyivät tai kostuivat, vuodet karisivat, kun tutut paikat lähestyivät. Niitä maisemia katsottiin ei vain näillä silmin vaan myös sielunsilmin, jotka näkivät vielä syvemmälle.

Keväällä kyydissäni oli kaksi kurkijokelaista. Kysyin heiltä, mistä he kokevat olevansa kotoisin. Rouva vastasi silmänräpäyksessä – Kurkijoelta ja jatkoi – Kyl se on nii, et ku mie sanon, jot männää

kottii, nii mie tarkotan, et lähetää Kurkjoel (murre kirjoittajan muisteleva). Rouva on lähtenyt Kurkijoelta nuorena tyttönä lemmiä paimentaen ja asunut Loimaalla vuodesta 1947 lähtien. Kurkijoella hän kävi viimeksi Helatorstain aikoihin sukuseuransa kanssa. Herra vastaa rauhallisempaan tyyliinsä: - Kyllä se niin on, että Kurkijoelta. Hän tuli Loimaalle evakonuorukaisena, mutta työn perässä muutti pariksi vuosikymmeneksi pois, kunnes taas palasi eläkepäivilleen tänne. Keskustelu jatkuu ja kuin yhdestä suusta he toteavat, että vuosien lisääntyessä Kurkijoki tuntuu aina vain läheisemmältä, vaikka aktiivinen rouva toteakin, että elämä Loimaalla on ollut antoisaa ja hyvää.

Mistä sie olet poissa?

Helena Sulavuori

Hartaus sunnuntaille
14.6.2009
2. sunnuntai helluntaista

Missä ovat aarteesi?

Pieni lapsenlapseni kaivoi takkinsa taskuja. Sieltä hän otti esiin aarteitaan, joita oli löytänyt lähipuistosta: käpyjä, kiviä ja risuja. Onnellisena hän esitteli niitä mummille. Toki hän heitti ne saman tien pois, että seuraavalta retkeltäkin voisi kerätä uusia aarteita.

Sain olla oppimassa lapselta tärkeää läksyä: on lupa kerätä aarteita, on lupa luopua aarteista. Elämässä ei pidä olla mitään niin tärkeää, josta ei ole valmis päättämään irti. Tämä on vaikea, mutta tarpeellinen läksy. Varsinkin uuden elämänvaiheen alkaessa sitä voi harjoitella. Kun muuttaa paikasta toiseen, on aika miettiä, mitä todella tarvitsee.

”Emme ole tuoneet mitään mukamme maailmaan emmekä voi viedä mitään täältä pois. Kun meillä on ruoka ja vaatteet, saamme olla tyytyväisiä.” Näin Timoteus meitä muistuttaa siitä, ettei kuolinpaidassa ole taskuja. Voi meitä, jotka olemme niin kiinni aineellisessa, että unohdamme tärkeimmän sielumme pelastuksen!

Jeesus sanoi opetuslapsilleen: ”Mitä hyödyttää ihmistä, jos hän voittaa omakseen koko maailman mutta menettää sielunsa? Millä ihminen voi ostaa sielunsa takaisin?” (Matt: 24: 26)

Meille tarjotaan katoamatonta aarretta, sielumme pelastusta, ilmaiseksi. Hinta on jo maksettu ristin puulla. Tämä aarre on tarjolla ja tallessa omalla nimellä ja takaa myös sen, että Vapahtajan valmistama kamari on odottamassa, kun tämä maallinen vaellus päättyy ja saamme jättää kaikki maalliset aarteemme taaksemme.

Missä ovat aarteeni?
Tallelokerossa, taskussa vai taivaassa?
Herra, auta että osaisin valita oikein,
etten menettäisi sieluni pelastusta
kerätessäni katoavaista.
Kiitos, Vapahtajan tarjoamasta
katoamattomasta aarteesta,
sielun pelastuksesta.
Aamen

Sirkku Eho

Rovasti Sirkku Eho on eläkkeellä. Hän toimi aiemmin kirkon sairaalasielunhoidon kouluttajana.

Oikaisu

Viime lehdessä takasivulla julkaistusta kuvasta lisätietoja antoi Martta Vaara eikä Martta Vasara, kuten tekstissä virheellisesti oli.

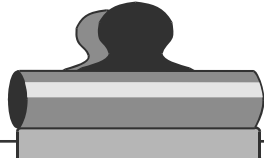
Kaipuu saa näkyä

PALVELEMME
ajalla 15.6. - 2.8.
Ma - Pe 9 - 17

Palininkatu 2, Loimaa
Puh 0207 909 261

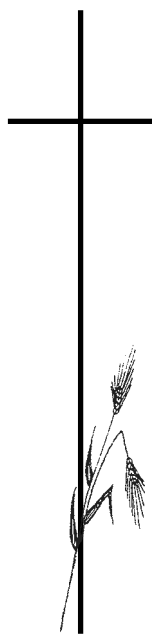

NIMIPÄIVÄT

Kesäkuu

- 12 Pe Esko
13 La Raili, Raila
14 Su Kielo, Pihla
15 Ma Vieno, Moona, Viena
16 Ti Päivi, Päivikki, Päivä
17 Ke Urho
18 To Tapio
19 Pe Siiri
20 La Juhannuspäivä, Suomen lipun päivä, Into
21 Su Kesäpäivänseisaus
Ahti, Ahto
22 Ma Paula, Pauliina, Liina
23 Ti Aatu, Aatto, Aadolf
24 Ke Johannes, Juhani, Juha, Jukka, Janne, Juho, Jani, Jussi, Juhana
25 To Uuno

Kuolleita

Rakas äitini,
siskomme, tätimme

Anja Inkeri KIISKI

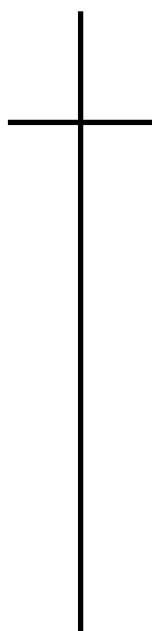
o.s. Hyöppinen

* 23.04.1925 Lumivaarassa
† 02.05.2009 Loimaalla

Olet mukana tuulen,
ja matkassa Isän Taivaasen,
Olet läsnä laimeissa viljapellon,
tuoksussa mullan, huminassa metsän.
Olet askelissa touhukkaissa,
niissä on Sinun muistosi – aina.
Siskon tytär Päivi Talka

Kiittäen ja muistaen
Paula ja Kari
Veljet Yrjö ja Martti perheineen
Siskojen tyttäret Eija ja Päivi
perheineen
Muut sukulaiset ja ystävät

Siunattu 6.6.2009 Kanta-Loimaan kirkossa
läheisten läsnä ollessa. Lämmin kiitos osanotosta.
Kiitokset kaikille Äitiä hoitaneille.

Äitimme ja mummomme

Elma Annikki HARTIKKA

o.s. Kiiski

* 19.7.1924 Kurkijoki
† 28.5.2009 Pöytyä

Luojan taivaan tuulet
minut mukaanne ottakaa.
Ja hellästi kantakaa sinne
missä uupunut levon saa.
Olen kulkenut pitkän matkan
ja minua väsyttää.
Saan viimein levon ja rauhan
on uneni ihanaa.

Kiitollisuudella muistaen
Timo, Katriona, Karoliina, Henrik,
Markus
Liisa, Max, Alex, Erika
Eero
Sukulaiset ja ystävät

Siunattu läheisten saattamana Pöytyän kirkossa.
Lämmin kiitos osanotosta.
Kiitokset kaikille Äitiä hoitaneille.

Kustantaja ja julkaisija: KURKIJOKI-SÄÄTIÖ
www.kurkijoki.fi

Toimitusneuvosto: Liisa Koistinen, Lauri Laukkanen,
Tapio Nikkari, Jaakko Taitonen ja Leena Virtanen

Toimitussihteeri: Helena Sulavuori
ja toimittajina kaikki Kurkijokelaisen ystävät

Toimitus: Koulukuja 7, 32200 Loimaa
Avoinna: Tiistaisin ja perjantaisin klo 9–14

p. (02) 762 2551, 050-521 3336, toimitus@kurkijokelainen.inet.fi
Lakon tai muun ylivoimaisen esteen takia ilmestymättä jääneistä numeroista ei suoriteta korvausta. Toimitus pidättää oikeuden muokata ja lyhentää lähetettyjä aineistoja. Lehden vastuu ilmoituksen poisjäämisestä tai julkaisemisesta sattuneesta virheestä rajoittuu enimmillään ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

ILMOITUSHINNAT:

4-väri 60 centtiä/mm + alv 22 %
Mustavalk. 45 centtiä/mm + alv 22 %

Säännöllisistä ja jatkuvista ilmoituksista huomattava alennus. Väri-ilmoitukset sopimuksen mukaan. Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti ei vastaa. Ilmoitusaineistojen jättöaika: keskiviikko klo 12 mennessä.

Lehti ilmestyy pääasiassa joka toinen perjantai. Painosmäärä 2000 kpl.

TILAUSHINNAT:

vuosi..... 35 euroa
6 kk..... 20 euroa
3 kk..... 12 euroa
Pohjoismaat 39 euroa
Muualle 46 euroa

Tilinumero: LSOP 523900-4897
Y-tunnus 0204020-9
Sivunvalmistus:
Etusivupaja, Loimaa
Paino: Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki
ISSN 0782-5668

Haapasen Hautaustoimisto

TÄYDELLINEN HAUTAUSPALVELU
Puh. 762 2700 ja 762 2857

Heimolinnankatu 16, 32200 Loimaa

Liikeajan jälkeen Reunanen puh. 762 2700
Matkap. 0500 531 814, 050 561 0547

Osanottoon Kurkijoki-adressi

4 erilaista: kirkko, vanha
maisemakuva, värillinen
maisemakuva, kulleroita

Hinta: 12 € saatavissa toimituksesta

Onks tietoo KYSYMYKSET?

1. Millä valtiolla koko maailmasta on eniten rantaviivaa?
2. Kuka oli Suomen ensimmäinen Tangokuningas?
3. Minkä aselajin kenraali Adolf Ehrnrooth oli?
4. Kuka lähtee Kalevalassa kosimaan Pohjolan neitoa?
5. Mikä uskonnollinen rakennus Kölniin on päättely rakentaa?
6. Missä sijaitsee Pilvien meri?
7. Minä vuonna jäätelö keksittiin?
8. Kuinka paljon aikuinen villisikakarju voi painaa?
9. Mikä on öljykaupassa käytettävä raakaöljyn mittayksikkö?
10. Mikä on tutkimusten mukaan tehottomin työpäivä?

12.6. Ps. 95:1-2 Nyt iloiten laulakaa Herralle, kohtakaa hänelle riemuhuuto, hän on meidän turvakalliomme. Tulkaa hänen kasvojensa eteen ja kiittäkää, virittäkää hänelle riemuvirsi!

13.6. Ef. 1:13-14 Kristukseen tekin nyt uskotte kuultuanne totuuden sanan, pelastukseenne evankeliumin. Häneen uskoessanne te myös olette saaneet luvattun Pyhän Hengen sinetiksenne. Se on meidän perintö- osamme vakuutena, joka takaa meille lunastuksen, Jumalan kirkkauden ylistykseksi.

14.6. 2. sunnuntai helluntaista Matt. 16:24-25 Jeesus sanoi opetuslapsilleen: ”Jos joku tahtoo kulkea minun jäljessäni, hän kieltäköön itsensä, ottakoon ristinsä ja seuratkoon minua. Sillä se, joka tahtoo pelastaa elämänsä, kadottaa sen, mutta joka elämänsä minun tähteni kadottaa, on sen löytävä.”

Virsi 521:8 Pois maalliset surusi suista, ne Herrasi hoitava on. Yks vain yli kaiken sä muista: sun sie-lusi kuolematon. Siis käy valtakuntahan Herran, niin muutkin hän lahjan-sa kerran myös sinulle antava on.

15.6. Ps. 49:16 Jumala lunastaa minut, hän tempaa minut tuonelan otteesta.

16.6. Sananl. 30:7-8 Kahta minä sinulta pyydän -niin kauan kuin elän, älä niitä kiellä: pidä minusta kaukana vilppi ja valhe, älä anna köyhyyttä, älä rikkautakaan. Anna ruokaa sen verran kuin tarvitsen.

17.6. 1 Tim. 6:6-8 Usko on suuri rikkauten lähde, kun tyydymme siihen mitä meillä on. Emme ole tuoneet mitään mukanamme maailmaan emmekä voi viedä mitään täältä pois. Kun meillä on ruoka ja vaatteet, saamme olla tyytyväisiä.

18.6. Ps. 17:15 Kun herään unesta, sinun läsnäolosi ravitsee minut.

19.6. Ps. 49:8-9 Henkeään ihminen ei voi lunastaa, ei hän voi käydä kauppaa Jumalan kanssa. Elämän

lunnaat ovat liian kalliit, ne jäävät iäksi maksamatta.

20.6. Johannes Kastajan päivä Luuk 1:76 Johannes Kastajan isä, Sakarias, sanoi: ”Sinua, lapsi, kutsutaan Korkeimman profeetaksi. Sinä käyt Herran edellä ja raivaat hänelle tien.”

Virsi 259:1 Kiütetty Herra, joka kansallensa toi pelastuksen, antoi autuutensa. Hän lunastuksen meille valmisti, sen profeettainsa kautta ilmoitti.

21.6. 3. sunnuntai helluntaista Luuk. 9:61-62 Eräs sanoi: ”Herra, minä seuraan sinua, mutta anna minun ensin käydä hyvästelemässä kotiväkeni.” Hänelle Jeesus vastasi: ”Joka tarttuu auraan ja katsoo taakseen, ei ole sopiva Jumalan valtakuntaan.”

Virsi 627:7 Jos juhlaan kaikkein pyhimpään maan päältä tahdot tulla, et jouda viivyttelemään, on kiire Herraa kuulla. Siis seuraa hänen kutsuaan, on turva hänen armsaansa. Saat käydä riemuun taivaan.

22.6. Ps. 18:20 Herra avasi minulle tien ja päästi minut vapauteen.

23.6. Hes. 33:32-33 Minulle tuli tämä Herran sana: ”Sinä olet heille vain kuin lemmenlaulujen laulaja, kaunisääninen ja taitavasti soittava viihdyttäjä. He kuuntelevat puhettasi mutta eivät elä sen mukaan. Mutta kun minun sanani toteutuvat - ja ne toteutuvat - he ymmärtävät, että heidän keskellään on ollut profeetta.”

24.6. Hepr. 12:1-2 Kun siis ympärillämme on todistajia kokonainen pilvi, pankaamme pois kaikki mikä painaa ja synty, joka niin helposti kietoutuu meihin. Juoskaamme sinnikkäästi loppuun se kilpailu, joka on edessämme, katse suunnattuina Jeesukseen, uskomme perustajaan ja täydelliseksi tekijään. Edessään olleen ilon tähden hän häpeästä välittämättä kesti ristillä kärsimykset, ja nyt hän istuu Jumalan valtaistuimen oikealla puolella.

25.6. Ps. 95:7-8 Kuulkaa tänä päivänä, mitä Herra sanoo: - Älkää paaduttako sydäntänne.

Kurkijoen Pitäjäjuhlat

8.-9.8.2009
Loimaan yhteiskoululla

Lauantaina 8.8.

Iltapäivällä mahdollisuus sukuseurojen ja muiden ryhmien kokoontumiseen koulun tiloissa (ennakkoilmoittautuminen)
klo 17-19 ruokailumahdollisuus koululla (10 €)
klo 19.00 Muistojen ilmat (10 €)

Sunnuntaina 9.8.

klo 10.00 Messu Loimaan kaupunginkirkossa
klo 11.30 Keittolounas yhteiskoululla (7 €)
klo 13.00 Kurkijoen arkeologia, Ville Laakso
klo 14.00 Päiväjuhla (10 €)
Juhlapuhe, VT Kari Kaunismaa

Majoitusta

Loimaan evankelinen kansanopisto, 02-7627217
hinta: 30 € + lakanat 5 €
Omat eväät mukaan, yhteiskeittiö käytössä, mutta ei aamiaista tarjolla.
Loimaan Seurahuone, 02-76365100
1 hengen huone 75 €
2 hengen huone 105 €
Aamiainen sisältyy hintaan.
Saunallinen huone + 10€.

Sukuseurojen ja ryhmien kokoukset

Viime vuotiseen tapaan sukuseuroilla ja muilla porukoilla on mahdollisuus kokoontua lauantaina iltapäivällä koulutiloissa alkaen klo 15.00. Ilmoita ennakkoon toimitukseen ryhmäsi kokoontumisesta ja osallistujien lukumäärästä.

Lapsiparkki

Uutena asiana tänä vuonna toimii sunnuntain Päiväjuhlassa Lapsiparkki. 3-10-vuotiaille lapsille on tarjolla Karjalaisen Nuorisoliiton ohjelmapaketti. Ohjelma pohjautuu karjalaisuuteen, karjalaisiin leikkeihin, lauluihin.... Tuo lapsesi juhliille kokemaan ”lasten karjalaisuus”.

Vetoomus

Innosta juhlille mukaan uusia henkilöitä, tässä muutamia vinkkejä!

- ota nuoremman sukupolven edustaja autokuskiksi juhlille
- ota naapurisi, tuttavasi mukaan
- kerro juhlista 5 uudelle henkilölle, näin monta tuhatta uutta ihmistä kuulee Pitäjäjuhlista
- tulkaa perheittäin, pienimmät lapsiparkkiin kokemaan lasten karjalaisuutta

Tavataan juhlilla!

Kurkijoki-Säätiö
Vampulan Karjalaiset ry

Muistettavaa

Vehviläisten sukuseuran kolmas sukukokous pidetään 27.6.2009 Kylpylä-Vesileppiksessä Leppävirralla. Tilaisuus alkaa lounaalla kello 12.00. Ohjelmassa mm. professori Olli-Pekka Vehviläisen esitys Vehviläisten sukujuurista, Tero Vehviläisen esitys Karjalan Vehviläisistä sekä Jouko Suihkosen esitys Vehvilän taloista. Ilmoittautumiset 20.6. mennessä Hannu Vehviläinen, sähköposti hannu.vehvilainen@metsakeskus.fi tai puhelin 040-5134100 tai Anna-Liisa Siikanen, puhelin 040-7042987.

REPO-SUKUISTEN SEURA ry:n SUKUKOKOUS Heinäveden Uudessa Valamos- sa 1.8.2009 Tarkemmat tiedot korisivuilla www.reposukuistenseura.net Ilmoittautumiset 30.6.2009 mennessä 0400-311734 tai rahastonhoitaja@reposukuistenseura.net

Karjalaiset Kesäjuhlat Kuopiossa 12.-14.6.2009.

Toimituksen tuoilta

Mitä sinun kesääsi kuuluu?

Matkustatko, käytkö Karjalassa, tapaатko mielenkiintoisia ihmisiä, löydätkö yllättäviä tutustumispaikkoja vai kirjoitatko runoja laiturilla?

Hyvät Kurkijokelaisen toimittajat, laittakaapa kynät sauhuamaan ja kerto- kaapa kesäkokemuksiane. Ne voivat olla monelle vinkiksi tai opiksi tulevia lomiam suunnitellessaan tai mukavaksi viihteeksi vapaahetkinä.

Tutkitko, luetko paljon, oletko kiinnostunut historiasta?

Faktatieto tapahtumista on tärkeää. Laita tutkima-

si tieto kiertoon muillekin avuksi Kurkijokelaisen kautta.

Kirjoitatko muistelmia, mietitkö lapsuuden tapahtumia, onko mielesi ja kynäsi Karjalassa?

Kerro meille muillekin, niistä kertomuksista saattaa poikia yllättäviä yhteyksiä, löytyä uusia sukulaisia tai vanhoja naapureita.

Mikä onkaan se lehti Suomenmaassa, jolla oli yli 1700 toimittajaa. Kiitoksia teille jo toimittamistanne teksteistä, mutta ahne kun olen, odotan lisää!

Kirjoitellen kesään!
HS

Karjalaiset kesäjuhlat Kuopiossa 12.-14.6.2009

Ohjelma

Perjantai 12.6.

Kesäjuhlaseminaari

Lauantai 13.6.

9.00 Karjalainen tori ja näyttelyt avautuvat
10.00 Kyykkäkilpailut
10.30 Valtakunnalliset piirakkamestaruuskilpailut
11.00 Karjalan maraton
11.00 Kuorokavalkadi
15.00 Avajaiset
17.30 Hannu Brelon karjalankielinen konsertti
18.00 Iltakirkko, Kuopion tuomiokirkko
18.00 Vigilia, Pyhän Nikolaoksen katedraali
19.00 Kansantanssikonsertti
19.00 Näyttelyt sulkeutuvat
20.30 Iltamat
20.30 Viipurin Laueluveikkojen konsertti

Sunnuntai 14.6.

9.00 Näyttelyt ja Karjalainen tori
9.30 Liturgia, Pyhän Nikolaoksen katedraali
10.00 Messu, Kuopion tuomiokirkko
11.30 Kulkueen järjestäytyminen, Kuopion kauppatori
12.00 Juhlakulkue kauppatorilta Väinölänniemen stadionille
12.00 Ruokailu alkaa, Väinölänniemen stadion
14.30 Päiväjuhla, Väinölänniemen stadion

Lisätietoja: Karjalan Liitto, (09) 728 8170, toimisto(at)karjalanliitto.fi

Perhe uutisia

Onnittelut
60-vuotishääpäivän johdosta
Aune ja Toivo Järviselle
18.6.2009

Häitä vietettiin aikoinaan Metsämaalla, jossa Aune on syntynyt. Toivo on kotoisin Kurkijoen Sorjon kylästä.

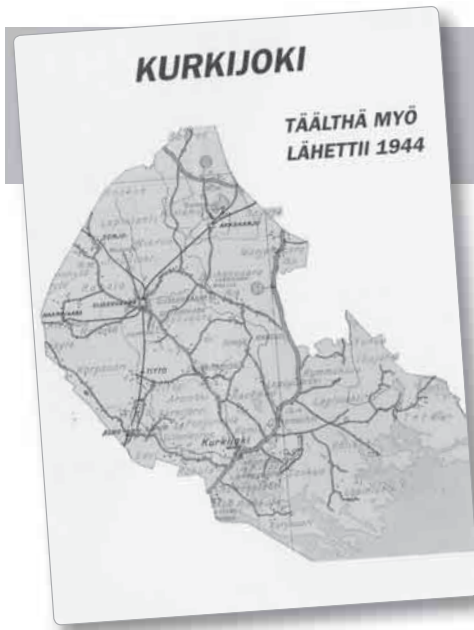
Timanttihääparia onnittelevat
Lapset ja lapsenlapset
perheineen sekä
lapsenlapsenlapsi.

Juhlaa vietetään perhepiirissä.

Vanha kuva

Kuva on otettu 1948 tai 1949 Hirvikosken pappilan piharakennuksesta, jossa Aino ja Juho Äikää asuivat. Kysymyksessä on joku ompeluseuran tai marttakkerhon kokoontuminen. Vasemmalta: Katri Möltsi, Alma Leminen, Saima Kiiski, Hilja Äikää, Aino Rouhiainen, Lahja Äikää, Juho Äikää ja Antti Äikää, pöydän takana istumassa: ? Soikkeli, Aino Äikää, Aino Asikainen, Olga Äikää ja Katri Lukka.

Tämä vuonna Pitäjäjuhlien vastuuvuorossa ovat Vampulan Karjalaiset. Oheinen kirjoitus kertoo karjalaisten elämästä Vampulassa sodan aikana ja sodan jälkeen, se toimii myös hyvänä kertauksena Kurkijoki-tietoudesta. Nämä tekstit ja kuvat ovat olleet osana noin kolme vuotta sitten Vampulan kirjastossa järjestetyssä näyttelyssä ”Kurkijoen evakkotie”. Näyttelyyn tutustuivat Vampulan koululaiset ja näin Karjala-tietous levisi nuorempiin ikäpolviin.

Kurkijoki pähkinänkuoressa - kurkijokelaiset Vampulassa sodan aikana ja jälkeen

Kurkijoki

Kurkijoella oli erittäin vanhaa asutusta ja alueella oli tehty runsaasti kivikautisia ja rautakautisia haualöytöjä. Kolmannen ristiretken aikoihin kansaa käännettiin kristinuskoon, mutta Valamon munkkien toimesta tätä oli tapahtunut jo 100 vuotta ennen ristiretkeä. Pähkinäsaaren rauhassa vuonna 1323 Kurkijoki jäi Novgorodin alaisuuteen ja kreikkalaiskatolinen uskonto jäi vallalle. 1600-luvulla ruotsalaiset valloittivat Karjalan ja luterilainen uskonto alkoi levitä kansan keskuuteen. Myöhemmin Kurkijoesta tuli kaupunki, mutta tämä aika jäi kuitenkin lyhyeksi venäläisten polttaessa kaupungin isovihan aikoihin.

Kurkijoki oli ennen sotaa noin Huittisten kokoinen maalaiskunta, jossa oli noin 10 000 asukasta. Kunnassa oli 37 kylää, 18 kansakoulua ja useita maatalousalan ammattikouluja. Suurimmat kylät olivat kirkonkylä (Lopotti) ja Elisenvaara, joka oli Karjalaan vilkkain risteysasema. Sieltä lähtivät rautatiet niin Viipuriin, Imatralle, Savonlinnaan kuin Sortavalaankin.

Kirkko

Kurkijoen puinen kirkko rakennettiin vuonna 1880 ja sinne mahtui yli 1500 henkeä. Kirkon erikoisuus oli alttarin päälle sijoitettu saarnatuoli. Alttaritaulussa oli kuvattu syntinen nainen

Kurkijoen kirkko, kuva 1930-40 luvulta Pekka Kyytinen.

Tämä risti on pystytetty Kurkijoen kirkon alttaritaulun paikalle, kuva kesältä 2008.

Jeesuksen jalkojen juures. Talvisodassa kirkko jäi venäläisille, jotka käyttivät sitä elokuvateatterina. Asemasodan aikana kirkko kunnostettiin ja otettiin uudelleen käyttöön.

Kurkijoelle saapuneet kotiseutumatkailijat löysivät kirkon pystyssä, mutta muuten surkeassa kunnossa. Kirkko oli käytetty myllynä ja viljavarastona. Kirkkoa alettiin yhteistuumin korjata, se kuitenkin paloi 25.7.1991, myöhemmin se todettiin tuhopoltoksi. Nykyään kirkosta on jäljellä kivijalka ja alttarin paikalle on pystytetty iso risti.

Elisenvaara talvisodan aikana

Talvisota alkoi 30.11.1939 ja ensimmäiset pommitukset Elisenvaarassa alkoivat jo kaksi tuntia sodanjulistamisen jälkeen eli kello 9.00. Sota kesti 105 päivää ja Elisenvaarassa ilmahyökkäyksiä oli 52 päivänä. Lentotoiminnalta välttyttiin ainoastaan pilvisinä päivinä. Ilmahälytyksiä tuli 188 ja pommituksia 57 kertaa. Pommituksia seurasi ankara konekivääritulitus hävittäjäkoneista.

Kiivaimmat pommitukset olivat Tapaninpäivänä, jolloin kuoli 15 henkilöä ja aineelliset vahingot olivat valtavat. Helmikuun 24. päivänä oli myös rajuja pommituksia, jolloin välttyttiin kuitenkin ihmisuhreilta. Eniten kärsi ratapiha, joka rikkoonut pahoin. Talvisodan aikana Elisenvaaraan pudotettiin arviolta 750 pommia. Suomen ilmatorjunta pudotti sodan aikana 17 vihollisen konetta Kurkijoen alueella.

Talvisota

Kurkijoella ei käyty taisteluja talvisodan aikana, sillä rintamat olivat kaukana. Sivukylillä elämä jatkui lähes ennallaan, kuten muuallakin Suomessa. Elisenvaaran pommitukset kuitenkin muistuttivat sodasta.

13.2.1940 solmittu rauhaha tuli kaikille järkyttävänä yllätyksenä. Illalla talosta taloon tuotiin tieto, että seuraavana aamuna kello 9 piti naisten, lasten ja vanhusten olla autotien varressa. Mukaan piti ottaa kolmen päivän eväät sekä sen verran tavaraa, minkä käsissä jaksaa

Lemetissä, Suomussalmella sekä Kuhmossa.

Kurkijoen sankarihautaan haudattiin 20 vainajaa ja 11 jouduttiin siunaamaan poissaolevina, kentälle jääneinä. Sodan loppuvaiheessa vainajia jouduttiin siunaamaan ympäri Suomea mm. Karsulan, Simpeleen, Imatran ja Kiikan sankarihautoihin.

Kurkijoen valtaus

Kurkijoen valtaus alkoi 4.8.1941 marssilla Parikkalasta kohti Elisenvaaraa. Parin päivän kuluttua saavuttiin Elisenvaaraan, jossa odotti surkea näky, koko

Tällä paikalla olleeseen sankarihautausmaahan on 1939-1944 siunattu 148 suomalaista sotilasta. He kaatuivat puolustaessaan oikeutta ja isänmaata. Kurki-Säätiö on pystyttänyt muistomerkkin 1994.

kantaa. Kovassa, 30 asteen pakkasessa ihmiset kuljetettiin Elisenvaaran asemalle ja sieltä karjavaunuissa Keski-Suomeen. Karja kohtalo oli järkyttävä. Pienempi karja lopetettiin navettaan ja lemmiä lähdettiin ajamaan kohti rajaa. Valtaosa lehmistä menehtyi matkalla.

Siviiliväestön piti poistua 17.3. mennessä ja 23.3.1940 kello 24.00 Kurkijoki luovutettiin venäläisille.

Sankarivainajat

Talvisodassa kuoli 47 kurkijokelaista ja rintamalla heitä kaatui 32. Elisenvaaran pommituksissa kuoli 12 sotilasta ja tämän lisäksi kolme tapaturmaisesti sota-tehtävissä. Taipaleen rajut taistelut koituivat kuuden kurkijokelaisen kohtaloksi. Summan taisteluissa kuoli kolme sotilasta ja saman verran menehtyi muualla Kannaksella. Laatokan pohjoispuolella Impilahdella kaatui kolme, Kollaalla neljä sotilasta. Lisäksi kurkijokelaisia kaatui Kitelässä,

kylä oli poltettu. Hyökkäys kohti Kirkonkylää aloitettiin 9.8. Nopea eteneminen pakotti venäläiset perääntymään ja näin kirkonkylä säästyi polttamiselta. Suurimmat taistelut käytiin kunnan pohjoisosissa, Sortavalantien ympäristössä, jossa venäläiset pakenivat pitkin

Kurki-Säätiön ja Räisäläisten Säätiön pystyttämä muistomerkki Elisenvaaran pommitusten uhreille.

metsiä jättäen paljon tavaraa sotasaaliiksi. 20.8.1941 Kurkijoki oli valloitettu ja venäläiset poistuneet kunnan alueelta. Venäläismiehityksen ja hyökkäysvaiheen aikana oli poltettu ja hävitetty noin 25 % kaikista rakennuksista. Suurimmat tuhot kohdistuivat Elisenvaaraan ja sen lähiympäristöön.

Siviiliväestö palasi melko nopeasti kotikonnuilleen. Alkoi nopea jälleenrakentaminen ja keväällä 1942 lähes puolet väestöstä oli palannut kotiseuduilleen. Vuoden 1944 kesällä 80 % kurkijokelaisista oli palannut takaisin ja elämä jatkui jo lähes normaalista.

Elisenvaara jatkosodan aikana

Elisenvaara säästyi Kannaksen suurhyökkäykseen asti suurimmilta pommituksista tehokkaan ilmapuolustuksensa ansiosta. 15.6.1944 kello 18.00 alkoi yllätys-hyökkäys, jossa kuoli 10 ihmistä, heistä kuusi kurkijokelaista. Suomen sotahistorian tuhoisin pommitus tapahtui 20.6.1944, jolloin 55 pommikonetta hyökkäsi kolmessa aallossa Elisenvaaraan.

Kurkijoen sankarihauta-alue 1944.

vaaraan. Asemalla oli sotilasjunia, joissa oli miehiä ja ammuksia matkalla rintamalle. Lisäksi asemalla oli evakkojuna, jossa oli noin 1000 Räisälän kunnasta koitoisin olevaa henkilöä, lähinnä naisia ja lapsia matkalla Suomeen. Ensimmäinen pommitus osui hieman ohi, mutta toinen osui kohdalle sytyttäen vaunuja palamaan. Kolmas aalto aiheutti suurimmat tuhot, lentokoneista ammuttiin pellolle paenneita ihmisiä.

Pommituksessa kuoli virallisten tietojen mukaan 134, joista 15 kurkijokelaista loukkaantui yli

200 ihmistä, uhrin olivat pääasiassa naisia ja lapsia. Pommitukset jatkuivat sodan loppuun asti aiheuttaen suurta aineellista vahinkoa junaliikenteelle.

Jatkosota

Jatkosota vaati 184 uhrin, rintamatehtävissä henkensä menetti 165 ihmistä. Lisäksi rintamatehtävissä saatuihin sairauksiin ja tapaturmiin kuoli 19 henkilöä.

Hyökkäysvaihe vuonna 1941 vaati 54 uhrin ja vetäytymisvaihe kesällä 1944 koitui 49 henkilön kohtaloksi. Asemasodan aikana partioitehtävissä, ilmapommituksissa ym. tehtävissä kuoli 34 henkilöä. Panssarilaiva Ilmarisen tuhossa kuoli uksi kurkijokelainen. Lapin sodassa 1944-45 kuoli vielä kolme sotilasta. Kuolleiden joukossa oli viisi lottaa, joista kaksi menehtyi itäkarjalassa rintamaolosuhteissa ja kolme kuoli Elisenvaaran pommituksissa. He olivat tällöin ilmavalvontaja ja lääkintätehtävissä.

Kurkijoen sankarihautaan haudattiin 128 sankarivainajaa. Kentälle jääneinä ja poissaolevina siunattiin 21

henkilöä. Sodan loppuvaiheessa vainajia siunattiin 26 eri seurakunnan sankarihautoihin.

Sodan päättyminen

Kurkijoella oli 3.9.1944 suuri seurakunnallinen juhla, uuden kirkkoherran virkaanasettaminen. Hartaan ja vaikuttavan juhlan jälkeen tuli ilmoitus, että aselepo on solmittu ja Karjala luovutettu. Tämä merkitsi lopullista lähtöä Karjalan asukkaille.

Evakuointi aloitettiin välittömästi. Naiset, lapset ja vanhukset joutuivat läh-

temään heti, työkykyinen väki jäi sadonkorjuuseen, koska viljaa piti saada mukaan mahdollisimman paljon. Karjaa lähdettiin ajamaan kohti Parikkalaa, ajajina toimivat 15-18-vuotiaat nuoret. Suomalaisen oli peräännyttävä 10 km:n päivävauhdilla ja venäläiset miehittivät aluetta sitä mukaa. Siviiliväestön piti olla poissa kunnan alueelta 19.9. mennessä.

Viimeinen juna Elisenvaarasta lähti 21.9.1944 kello 12.00 ja näin Kurkijoki oli luovutettu venäläisille.

Karjalaiset Vampulassa

Talvisodan alettua 20.11.1939 Vampulaan tulivat ensimmäiset siirtolaiset: 48 Viipurin kunnalliskodin hoidokkia hoitajineen. Heidät majoitettiin Tokaran talon piharakennuksiin.

Joulukun puolivälissä Vampulaan ryhdyttiin tuomaan Muolaan kunnan asukkaita, joiden määrä oli enimmillään yli 900 henkilöä talvella 1940. Heidän joukossaan oli noin 50 Kyyrölän kylästä tullutta täysin venäjänkielistä henkilöä. Heidän oli erittäin vaikea sopeutua Vampulaan. Kevään aikana muolaalaiset siirrettiin Forssan ympäristöön.

Kurkijokelaisten muutto Keski-Suomesta alkoi välittömästi muolaalaisten lähdettyä vuoden vaihteessa 1940. Karjalaisia oli Vampulassa 650 henkilöä.

Asemasodan aikana karjalaiset palasivat kotiseuduilleen. Niinpä 31.12.1943 Vampulassa oli enää 41 karjalaista.

Suurhyökkäyksen alettua kesällä 1944 Vampulaan saapui Joutsenon kunnasta 972 asukasta. He viipyivät syksyyn asti, jolloin rauha solmittiin. Sen jälkeen he saivat palata takaisin kotiseudulleen.

Paluun seurauksena Vampulaan tuli tyhjiö karjalaisista, kunnes taas kevättalvella alkoi kurkijokelaisten siirto Pohjanmaalta Vampulaan.

Kurkijokelaisia oli enimmillään Vampulassa 650 henkilöä. Lisäksi oli muutamia henkilöitä Pyhäjärveltä ja Muolaasta. Vampulassa oli myös sata inkeriläistä, joista 86 jouduttiin palauttamaan Neuvostoliittoon joulukuussa 1945.

Vuoden 1947 kunnallisvaaleissa siirtoväen vaali-liitto sai lähes 14 % annetuista äänistä, kun äänioikeutetuista karjalaisten osuus oli 14,6 %.

Erkki Poutanen

Lähteet:
Suurhuittisten historia
Kurkijoki – Sodasta evakkoon
Kurkijokelaisten evakkotie – näyttely Vampulassa 2006

Sorjon kylä – Sorjos by

Suomen suuriruhtinaskunnan Karjalassa oli 1800-luvun lopulla kaksi erikoisleimaista kylää, joilla oli kielellisesti poikkeava historia.

Kannaksella sijaitsi Muolaan pitäjässä Kyyrölän kylä, joka oli enemmistöltään venäjänkielinen, johtuen historian kulkuun liittyvistä 1700-luvulla tapahtuneista väestön pakko-siirroista.

Laatokan Karjalassa olevalla Kurkijoen pitäjällä oli myös omansa, valtaväestöstä poikkeava kielellinen vähemmistönsä, Sorjon kylän ruotsinkieliset.

Pohjanmaalta Kurkijoelle paremman tulevaisuuden toivossa

Kirjassaan Karelen – med kärlek Kaj Wahlbeck ker-

too 1800-luvun loppupuolen historiaa ”Suomen suuriruhtinaskunnassa oli suuret kato-vuodet”. Ruotsinkielisellä Pohjanmaalla vuosina 1867-68 kesä oli kylmä, kylvö-töihin päästiin vasta juhan-nusviikolla. Ensimmäiset hallayöt tulivat elokuun lopulla, vilja ei mitenkään ehtinyt valmistua. Sama kir-ja kertoo, että näinä vuosina menehtyi Suomessa noin 90 000 ihmistä nälkään ja sen aiheuttamiin tauteihin.

Kurkijoen pitäjässä si-jaitsi suurtila, jonka omisti rikas hovineuvos von Etter. Hän tarjosi ruotsinkieliselle Pohjanmaan väestölle mahdollisuuden parem-masta tulevaisuudesta, ryh-tyä torppariksi Karjalaan. Hänellä oli osoittaa heille valmiit asumukset, vasti-neeksi heidän tulisi suorittaa

taksvärkkityötä. Ehdot eivät pohjanmaalaisia kuitenkaan tyydyttäneet ja he hylkäsivät tarjouksen.

Von Etter tarjosi toisen vaihtoehdon muuttajille, jos he raivaisivat ja raken-taisivat Sorjon kylässä si-jaitseville hovin takamaille asumuksensa, he saisivat kymmen vuoden vuokrava-pauden.

Niinpä Teerijärven, Kruu-nupyyän ja Ala-Vetelin alu-eelta siirtyi käsityöläisam-matin osaavia suurperheitä ja maanviljelijöitä, yhteensä 213 henkilöä, paremman tu-levaisuuden toivossa Kurki-joelle.

Kurkijoella koulutusta ruotsinkielellä

Uudisasukkaat asettuivat ti-loilleen, raivasivat peltonsa ja rakensivat asumuksensa uskoen, että tulevaisuus olisi onnellisempaa kuin Pohjanmaalla. He perustivat ruotsinkielisen yhteisön, ra-kensivat omalla kustannuk-sellaan kansakoulun, joka toimi heidän omalla äidin-kielellään.

Sukunimiltään he olivat Björklund, Hongell, Skyt-ten, Kajander, Haaglund, ym. Heidän joukossaan oman äitini isovanhemmat Mathias ja Amanda Hen-riksson.

Ajansaatossa vuosien ku-luessa Sorjon kylän väestö-rakenne muuttui, solmittiin avioliittoja yli kielirajojen. Jo 1920 kylä oli suoma-laisenemmistöinen. Kylän

Tilda Björklund lieden ääressä kotonaan Sorjossa. Kuva: Kurkijoki-museon arkisto

kielellinen erilaisuus oli jo pitkään ollut valtaväestön ”hampaissa”. Yritykset saa-da koulu lakkautetuksi kil-pistyivät siihen, että koulu sai toimintaansa tarvittavat varat, 500 mk opettajan palkkaukseen, valtiolta ja kunnalta. Vasta kun kun-nan avustus monien yri-tysten jälkeen lakkautettiin 5.5.1935, oli ruotsinkielinen koulu tiensä päässä. Erityi-

senä seikkana tässä koulun lopettamisessa täytyy mai-nita sanonta ”pitääkö sitä svenskaa taalata tyhjille sei-nille”, kun koulussa oli vain kymmenen oppilasta.

Tänä päivänä, kun Kar-jala ei ole enää meidän, on uusien sukupolvien hyvä tietää tämä Sorjon Kylän erityispiirre ja pitää sitä suurena rikkautena.

Pekka Åberg

Kesätyöntekijä museolle ja toimitukseen

Mauri Poso Kojonperältä on aloittanut kesäkuun alussa työnsä Kurkijoki-museon oppaana, hän auttaa myös toimituksessa aluksi leh-tilaskujen postituksessa ja myöhemmin hänet soi tavata museon lisäksi vaikkapa Pitäjäjuhlilla.

Aikaisem-pina kesinä museon op-paina ovat toi-mineet Maurin kaksoissiskot Anni ja Enni, jotka juhlivat ylioppilaaksi tuloaan tä-nä keväänä. Maurikin ker-too pari kertaa tuuranneensa heitä, kun ty-töillä on ollut menoa.

– Kesätyö tuntuu muka-valta, tämä on uudenlainen kokemus. Viime vuonna olin Kitkon-

puistossa vanhuksia hoita-massa, Mauri kertoo.

Mauri on aktiivinen tule-va abiturientti, joka vaikut-taa Loimaan Nuorisoval-tuustossa. Valtuustoon oli vaalit, joissa valittiin 12-jä-sentä koko Loimaan alueen

oppilaitoksista (yläasteet, lukiot ja ammattikoulut). Puoluepolitiikka ei vaaleis-sa Maurin mukaan näkynyt, vaan henkilön ominaisuudet olivat tärkeämmät.

- Siellä Kojonkulmalla tulee myös sähköä pelattua Ahjon monitoi-mitilassa, Mauri toteaa ja sanoo, että sähköjouk-kueeseen kuuluu kaikenikäisiä. Itse hän tunnus-tautuu 18-vuo-tiaana olevansa joukkueen vete-raaneja.

Mauri on alku-peräinen loimaa-lainen, eivätkä sukujuuretkaan ole Karjalassa. Museon kautta kurkijokelaisten historia on tullut tutuksi, kun siel-lä on useamman kerran kiertänyt, Mauri kertoilee.

HS

Kesän odotus

Kevät on kulunut jo pit-källe toukokuuhun, ruoho on jo kasvanut. Luonto on kaunista. Olen miettinyt tätä elämän kulkua, kaikki menee niin nopeasti, vaika itse olen hidas ja huono liikkumaan. Olen saanut kasveja kylvettyä maahan ja odotan, jos niistä jotain kasvaisi. Odotan marjojen ystävänä myös luonnon-marjoja, mustikoita ja puo-lukoita, vaikka onkin vaikea liikkua metsässä, mutta se on niin mieluista puuhaa. Moneen vuoteen ei ole saa-nut mustikoita, mutta nyt ne kukkivat hyvin. Jos ei tulisi halloja, niin marjasato voi-si olla kuin lapsena, jolloin niitä kasvoi joka vuosi. Olin kova marjastaja. Kun asut-tiin metsän keskellä, niin marjamaatkin olivat lähellä. Nuoremman veljeni kanssa marjastimme paljon yhdes-sä, hän ei eksynyt metsiin. Nyt on puhuttu susista aika paljon ja niitä on liikkunut näillä kulmilla, missä asun. Mutta eihän niitä tiedä pe-lätä koko aikaa ja menen

metsään kaverin kanssa, niin että ääntä kuuluu.

Olen seurannut koko ke-vään pikkulintuja ja ihme-telty, kun niitä on paljon vähemmän tässä pihapii-rissä kuin aiemmin, vaikka linnunpönttöjäkin on. Ei kuulu paljon linnunlaulua, muina keväänä neljän aikaan aamuyöstä oli iloinen kon-serti. Nyt ei mitään. Kyllä muutamia lentelee ja kot-taraispariskunta tuli tutul-le pesäpöntölle ja poikaset visertää jo pesässä. Sitä on mukavaa seurata. Västäräk-kin pesii ja ne ovat aika kesyjä, eivät juuri pelkää ihmistä. Kyllä se kesä tulee kaikkine tapahtumineen. On valoisaa ja lämmintä, Kar-jalan mummokin tarkenee. Vielä kun kuulisi käen ku-kuntaa, se olisi niin piristä-vää. Poikani sanoi kuulleen-sa, mutta oma kuuloni on jo vähän huono.

Mutta uudella saunavas-talla kylvin jo saunassa, se on rentouttava kesähetki.

Kesäterveisin
Karjalan mummo

Vätikässä, matkalla kohti Laatokkaa.

... siinä riittikin kuvaamista.

Elisenvaaran kaupassa ostoksilla kuljettajamme Erkki Nummi ja Raimo Mäkinen.

Kirkonkylän baarissa lämmin juoma maistui viileän retken jälkeen Mäkinen pariskunnalle.

Marja-Liisa ja Pentti Laine päivällisellä ”Mihailin hotellilla”. Kuva Juho Kynnäräinen.

Kirkonkylää Linnavuorelta. Kuva Juho Kynnäräinen.

Jatkoa sivulta 1

Laurin isän punaisen tuvan omistavat Vera ja Gennadi Nikitin. Edesmennyt urkuprofessori Tauno Äikää oli kotoisin samasta kylästä. Kylä kansakoulu on edelleen pystyssä parin perheen kotina. Lauri kertoi isänsä ravustaneen Ihojoesta, jossa yön saalis saattoi olla satoja rapuja. Pojat myivät ravut huononäköiselle miehelle, joka aluksi heitteli liian pienikokoiset ravut erilleen. Pojat nostivat ne takaisin ja ostaja totesi uusintakierroksella – no, eiköhän tuokin kelpaa. Sitten tuli ”suuri ojankaivuukesa”, kuten silloiset kylläiset nimittivät aikaa, jokea kaivettiin ja perattiin kymmenien, jopa sadan miehen voimalla ja ravut hävisivät.

Vätikkä oli Laatokan aalloista huolimatta päivän kuivin paikka, aurinkokin pilkahti kertaalleen lupaa-vasti. Kuljettajamme jäädessä kahvin keittoon, suurin osa vaelsi hiekkarannalle ihailemaan Laatokan mahtavuutta ja kauneutta. Osmo Kuosa näytti rannalla kuvaa, joka oli otettu v. 1993. Vertasimme sitä tämän päivän maisemaan todeten rantaviivan muuttaneen paikkaansa ja kasvillisuuden levinneen lähemmäs rantaa. Johannes kävi kokeilemassa aaltojen oikullisuutta saaden saappaansa täyteen Laatokan vettä. Maukkaiden kahvien jälkeen – kiitos kuljettajallemme – matka jatkui kohti hautausmaita.

Yhä yltyvässä sateessa seppeleet laskettiin kaikille: uusimmalle, keskimmaiselle ja vanhimmalle hautausmaalle laulaen menneiden polvien muistolle. Uusin hautausmaa on yhä käytössä, mutta muissa heinän pituus

kasvoi ikäjärjestyksessä. Monen matkalaisen esi-isä ja –äitejä on siunattu niille. Myöhemmin Juho Riikonen kierteli hautausmaita kuvaten löytäneitä hautakiviä, niitä oli yllättävän monta.

Kotiseutumatkojen päivä

Taksit lähtivät kohti Korpisaarta, Soskuua, Lasasta, Huutomäkeä, Raholaa. Kaikilla mielessä odotus, mitä sieltä löytyy, löytyykö mitään, mikä on muuttunut. Osmo Kuosa löysi syntymäkotinsa, sitä oltiin juuri remonttoimassa. Pertti Torikka ei päässyt kotipaikalleen, se sijaitsi Lasasessa suljetulla alueella. Kososen perhe lähti moottoriveneellä kohti Reson saarta. Lauri Kososen isä oli aikoinaan ostanut saaren, muttei ehtinyt rakentaa sinne mitään. Kun kylmissään olevat veneilijät saapuivat matkan päätteeksi kirkonkylän baariin, he totesivat, että saari oli jäänyt löytymättä. Oikeilla pai-

koilla he olivat kierrelleet, mutta saaria oli paljon eikä varmuutta siitä, mikä niistä olisi Reso, tullut.

Bussi lähti kohti Elisenvaaraa, matka sinne kesti toista tuntia. Kuljettajamme on ajanut kotiseutumatkoja Karjalaan vuodesta 1991 ja hän totesi, että koskaan tiet eivät ole olleet tällaisessa kunnossa. Marja-Liisa ja Pentti Laine lähtivät rämpiämään märkää maastoa pitkin kohti Marja-Liisan suvun (Kiiskin) kotipaikkaa, mutta ajanpuutteen ja muuttuneen maiseman vuoksi paikka jäi tällä kertaa löytymättä.

Iltapäivän ohjelma oli vapaa. Vätikän väellä oli illalla kuljettajamme organisoima grillihetki. Kirkonkylän väestä osa kiipesi Linnavuorelle tai kävi tutustumassa museoon. Kurkijoen rallit eivät tuntuneet montaa kiinnostavan, vaikka ralliautot ajoivatkin kylän läpi siirtymätaipaleellaan. Pikataival alkoi kirkonkylän läheltä kohti Ahjon kylää. Baarin yöelämääkin jotkut kävivät

tutustumassa.

Lähtöpäivän aamuna kello 7 taivas on sininen, aurinko paistaa, käki kukkuu, sireenit tuoksuvat. On kuin luonto toivottaisi matkalaisille hyvää kotimatkaa. Lämpötilakin on noussut jo aamupäivällä inhimillisiin lukemiin.

Helena Sulavuori

Suuressa bussissa tarvitaan suuri kahvipannu. Erkki Nummi ei ollut ensimmäistä kertaa keittopuuhissa, sen näki varmoista otteista.

Kyllä siellä saa saappaat ja housut märiksi. Kuva Juho Kynnäräinen.

Mitä kivessä lukee. Juho Riikonen kuvasi hautausmaan kivet. Kuva Juho Kynnäräinen.

Miehet juttusilla, Hannu Rouhiainen, Juho Riikonen ja Aarne Punta. Takana Linnavuori. Kuva Juho Kynnäräinen.

LAATOKKA

Muistojeni laineet lyövät
kaipauksen kallioon.
Lapsuuteni rakas meri
lumoissasi yhä oon.
Kyyneleet saan silmihini
konsa nimes mainitaan.
Myrsky nousee syksy öinen
laantuu aamuun valkeaan.
Kallioitten jylhät paadet
tyyneen veteen heijastuu.
Kaikki on kuin kauan sitten
kuvasi vain kirkastuu.
Lapsillesi elon tiellä
olet yhä satama.
Muistot kantaa lailla laineen
myrsky yö on takana.
Meissä – lapsissasi – säilyy
kirkkahana kuvas ain'.
Unessa me vaellamme
luokse rantain rakkaimpain.
Tuuli leuto leppeästi
kyyneleeni kuivattaa,
auringossa jälleen loistaa
lapsuuteni aamun maa.
Ikäväni laineet tyyntyy
rannan hiekkaan valkeaan.
Ainiaan sen omanani
muistoissani pitää saan.

Aune Korhonen, Koli

Osmo Kuosa luki tämän
edesmenneen kummitätinsä
kirjoittaman vaikuttavan
runon Vätikän hiekkarannoille
tekemämme kävelyn jälkeen.

Antti Sahla kuvaa Elisenvaaran surullisenkuuluisalla asemalla. Kuva Juho Kynnäräinen.

Elisenvaarasta.

Odotuksia ja kokemuksia

Menomatalla muutamilta matkalaisilta kysyttiin pari matkaan liittyvää kysymystä

1. Miksi olet lähtenyt matkalla mukaan?
2. Mitä odotat matkalta?

Tulomatalla vastaavasti kyseltiin

3. Miten matka meni ja odotukset täyttyivät?

Päivi Nummela, Loimaa, 1. matka Kurkijoelle

- Leena Virtanen pyysi mukaan ja halusin lähteä katsomaan hänen kotipaikkaansa. Lapsena surin

karjalaisten kohtaloa, kun minun ikäisilläni lapsilla ei ollut omaa sänkyä, mihin mennä nukkumaan eikä omaa kotia.

- Haluan tietää Kurkijosta enemmän, minulla on paljon tuttuja, jotka ovat täältä. Haluan nähdä tätä maailmaa, tosin pelon sekaisin tuntein.

- Minulla on pää täynnä – ei venäläistä shamppanjaa – vaan näitä asioita. Kaunistaa ja kamalaa, ympäristö on kamalaa, mutta kaunista oli Rouhiaisten matkassa heidän kivijalalleen ja pelloilleen. Sieltä kalliolta sain nähdä Valkian kammarin paikan, jossa ystäväni Leena oli syntynyt. Lauloimme siellä Karjalan kunnailla.

Ronaldus Van der Woude, Siilinjärvi 1. matka

- Olen asunut Suomessa 9 vuotta ja vaimoni isä on kotoisin Kurkijoelta. Olen kiinnostunut Karjalasta ja

tutustunut sen historiaan. Mielenkiintoista nähdä, millaista siellä on.

Odotuksiin vaimon isä Eero Laukkanen heittää vierestä ”kulttuurishokkia”. Ronaldus kertoo pehmeämmin – Olen nähnyt pari dokumenttia kevään aikana ja appi on kertonut asioista paljon, uskon tietäväni, millaista siellä on. Odotan näkeväni ne apen kertomat paikat.

- Paikka oli suurin piirtein sellainen kuin odotin. Hyvä reissu, tärkeää minulle oli nähdä apen kotipaikka. Appi kertoo vierestä tien Huutomäkeen olleen niin kamala, ettei koskaan 12 vuoden aikana, jolloin hän on siellä käynyt. Kellarin paikkaa ei enää löytynyt, vaan maasto oli pusikoittunut.

Kaarlo Kojo, Lieto yli 10 matkaa, vuodesta 1991 lähtien ainakin keran vuodessa

- Kutsu kävi! Ystävät Lasasesta, jonka luona olemme paljon asuneet, kävivät viime vuonna meillä Suomessa kylässä, nyt on vastavierailun vuoro. Olen majoittunut aina perheissä täällä ollessamme ja sitä kautta ystävystynyt tämän perheen kanssa, jonka upseeri-isäntä

puhuu Suomen kieltä.

- Meille on kerrottu, että menemme Käkisalmeen, vierailemme heidän sukulaisensa luona ja käymme myös Konevitsan luostari- saarella. Uskon, että meillä on mielenkiintoiset päivät edessämme.

Kerro sinä välillä Kaarlo huikkaa matkatoverilleen Pertti Peltolalle!

- Vierailimme molempien veljesten luona, vietimme pitkiä päivällisiä Pyhjärjen rannalla sijaitsevassa huvilassa, Konevitsan luostariin meitä opastamaan oli tilattu munkki. Vietimme myös mielenkiintoisen Vainajien muistopäivän jo vähän etukäteen lauantaina. Vierailimme heidän sukunsa haudoilla ja joimme jokaisella haudalla snapsit samoin muistosnapsit otettiin myös jonkin aikaa sitten kuolleen sukulaisen mökin rappusilla. Ystävämme ovat tulossa ensi kesänä Lietoon vastavierailulle.

Pentti Laine, Helsinki 2. matka

- Olen täällä vaimon takia, turvamies, kantaja, metsäopas, vähän seurana- kin. On täällä myös mukava käydä.

- **Odotan** sellaista säätä, että päästäisiin istumaan raunioille(vaimo kotipaikalle) ja ottamaan taas se kuva, näkemään vihreät rinteet. Katsoa, onko siellä muita ihmisiä, joskus on ollut paikallisia.

- **Vihreitä** rinteitä nähtiin, mutta raunioita ei nähty, aika jäi liian lyhyeksi etsimiseen. Sinne piti mennä traktoriuraa pitkin, mutta nyt uria olikin monta, lähellä paikkaa olimme. Sää oli millainen oli, ei sentään hyttysiä. Täällä elää asiat uudella tavalla. Museoon oli tehty Jäkälä-Räsäsen huone, voidaan viedä Ilmi Käräville terveisiä.

Pyry Kuosa, Siuntio 1. matka

- **Vaari** oli tulossa tänne ja pyysi mukaan. Hienoa lähteä ulkomaille, Vaari on kertonut joitain sotajuttuja täältä ja oon tiennyt, että vaari on syntynyt siellä.

- **Ois** ihan kiva nähdä se paikka, josta vaari puhui.

- **Ihan** hyvä matka! Löydettiin talo, se oli hyvin säilynyt. Katottiin sitä taloa ja mies toisesta talosta tuli näyttämään sitä meille. Olis ihan kiva tulla tänne uudestaan ja nähdä se silloin. Se et tääl on vanhoja taloja näin paljon, ei yllättänyt, vaari on kertonut niin paljon.

Lauri Savolainen, Heinola 6. tai 7. matka

- Olen evakko, niin täytyy näitä evakkoreissuja tehdä.

- **Odotan** paljon vanhoja tuttuja. Ihania ovat uudetkin tuttavuudet. Kiva nähdä Kurkijoki. Harmi, että niin paljon on poltettu.

- **Yksi** lapsuuden tuttava Ihojärveltä täältä löytyi, Lauri Laukkanen. Kun olimme lapsia, hän pienempänä läppäsi minua aina karpäslätkällä päähän. Olen jo niin monta matkaa tehnyt, että olosuhteet ja ympäristö on tiedossa. Nyt oli täysin

uusi porukka, erilaisia mieltymyksiä. Hyvä reissu.

Lopuksi naurussa suin – näitä tieolosuhteita ovat jo kaikki valittaneet, jätä se pois!

Antti Sahla, Loimaa 1. matka

- Olen täällä opiskelun takia, tekemässä Kurkijoki-Säätiön ja Turun Ammattikorkeakoulun yhteisprojektia, mutta myös minun juureni ovat täällä, isoisäni on kurkijokelainen.

- **Odotan**, että saadaan hyvää materiaalia opiskelutyöhön ja kokemusta ylipäätään. Juttelin isoisäni kanssa tästä reissusta ja hän oli jo etukäteen innoissaan.

- **Upea** reissu, ei tätä voi sanoin kuvata! Voisin tulla toisen kerran pidemmällä ajalla kiertelemään ja tutkimaan paikkoja. Opiskelun kannalta sujui hyvin, otim-

me yli 1000 kuvaa ja 5 tuntia nauhoitettua materiaalia. Olin muutaman kilometrin päässä Akkaharjua, jossa isoisäni on syntynyt,

Juhannusyö – Lemmen ja taian yö

Juhannuksena Suomen kesä on kauneimmillaan. Luonto on vihreä ja rehevä. useimmat kukat kukkivat ja lehtipuut ovat kauneimmillaan. Aurinko pysyy kauan korkealla, yö on oikeastaan vain Pohjolan pehmeää kesähämärää. Herkimmillään on myös ihmisten mieli ja nuori lempi kukkiin juhannusyönä kilpaa kesän kanssa. Juhannusyö on lemmentaian ja –taikojen yö.

Koko kukkiva kesä tuodaan juhannusyönä myös sisälle. Juhannuskoivusta on nykyisin tullut laajimmalle levinnyt juhannuksen symboli. Aattona haetaan nuoria koivuja portinpieleen, ovien viereen ja sisälle huoneisiin. Ennen vanhaan oli maalla tapana tuoda pirtin puhtaanvalkoiseksi pestylle lattialle koivun, pihlajan tai haavan lehtiä vihreäksi kesämatoksi. Kukkivia pihlajan- ja tuomenoksia on ripusteltu seinille. Monin paikoin seisoi keskellä pirttiä suuri saavi, johon kauneimmat

kukkaoksat pantiin juhannusta juhlistamaan. Koko talo tuoksuu kesälle. Juhannuskoristelu on peräisin vanhoista juhlistista, joita keväisin vietettiin karjan uloslaskemisen kunniaksi. Lehmät koristeltiin kukin ja seppelein ennekuin ne päästettiin metsään. Jos sepele oli lehmän sarvissa vielä sen kotiin palatessa, oli hyvä karjavuosi tiedossa. Jos koristeet katosivat metsään, uhkasi karjaa onnettomuus kesän aikana. Myöskään sisälle tuotuja koristeita ei saanut pudotella eikä taitella.

40 Kurkijokelainen VUOTTA SITTEN...

Kokon polttaminen on koko Suomessa juhannusaaton huomattavin tapahtuma. Kokon muoto ja polttamisaika sen sijaan vaihtelee hiukan eri puolilla maata. Pienet yksityiskohdat ovat jokaisen omalla tyylillään rakentamia. Suurissa kyläkokoissa, jotka aina poltetaan samalla paikalla, on useimmiten keskellä pysyvä tukipuu ja muutamia vanhoja tervattuja veneitä, joiden ympärille kokko kasataan. Karjalan kokot olivat hyvin korkeita tornimaisia rakennuksia, joita tehtiin

viikkoja ennen juhannusta kylän miesväen voimalla. Tukipuun ja riukujen kokonaan palaminen tiesi hyvää naimaonnea kylän neidoille, jos niitä jäi kokon sammuttua pystyyn, oli vanhapiika-vaara lähellä.

Neidot tekivät juhannusaattona taikoja kauneutensa ja suloutensa lisäämiseksi. Juhannussauna olikin oikea lemmensauna. Kukka- ja lehvävastoilla kylpevällä tuli iho heleäksi ja posket punaisiksi. Vanhat naiset lukivat kylvetysloitsuja ja hakkasivat vastoilla nuo-

rempiaan. Pesut ja vesillä vaelut toimitettiin tarkoin määrättyjen sääntöjen mukaan. Saunan jälkeen neidot keräsivät kedoilta juhannuskastetta liinaan ja pyyhkivät sillä kasvojaan. Teerenpilkkujen ja muiden pienten kauneusvikojen hävittämiseen oli juhannusaaton kaste varma keino.

Varsinaiset lemmenaiat ja tulevaisuuteen kurkistelut tapahtuivat vasta myöhään yöllä. Jos halusi nähdä unessa tulevan miehensä, piti panna tyynyn alle yöllä kerätyt yhdeksän kukkaa, neliapila, virsikirja, kupariraha tai Maarian kämmekkä. Sulhasen haamun sai taas nähdä, jos juhannusyönä kiersi kolmesti saunan tai kaivon ja kurkisti sitten sisälle. Haamu ojensi silloin kätensä ja siihen kä-

teen oli paras panna jotain, ettei käynyt huonosti. Jos halusi saada jonkun määrätyn nuoren miehen armaakseen, piti yöllä kieriä alastomana hänen ruispellossaan, jolloin lempi nousi miehen mieleen. Keskiyöllä voi lähteestä nähdä ylkänsä kuvan, jos istui lähteen reunalla alastomana.

Juhannusyönä tapahtuu kansantiedon mukaan kaksi suurta ihmettä: aarnivalkeat palavat ja sananjalka kukkii. Aarnivalkeat olivat haltijoiden tulia, kun ne polttivat hometta raha-aarteistaan. Kolmasti muutetun huoneen katolta saattoi nähdä aarnivalkean liekin. Jos oli rohkea ja uhmasi aarretta vartioivaa suurta mustaa härkää, koiraa tai käärmettä, saattoi aamun sarastaessa olla aarteen uusi onnellinen omistaja.

Sylvi Sainio:

Kalajuttuja ennen talvisotaa

Jokin aika sitten aamulla herättyäni olin ihmeissäni. Unessa sormieni välitse kiemurtelivat n. 10-20 cm pitkät, mustat lierot. En muistanut näiden otusten nimiä, ankeriaita ne eivät olleet. Seuraavana päivänä valkeni: nahkiaisiahan ne olivat! Näin Kotavaaran joki Elisenvaarassa tuli ajatuksiini. Huutomäen suunnasta (Soikkelin ja Siiran talot muistan) se vähäisin mutkin

soljui vesineen Elisenvaaran Pusutunnelin alitse kohti Laatokkaa.

Kalasoppa omalla reseptillä

Irja Stranden oli lapsuusvuosieni paras leikkiveri. Yhdessä kahlasimme Savon radan korkealla sijaitsevan rautatiesillan alla nahkiaisia paljain käsin pyydystämässä. Päänkokoiset pyöreähköt kivet matalassa vedessä

sillan alla olivat viimeistä paikkaa myöten täynnä liukkaita nahkiaisia. Leikeissämme keitimme niistä sitten kalasoppaa.

Tyttö ja matopurkki

Sitten tuli aika, jolloin veljeni Tuovi ja Veikko kelpuuttivat minut, ”Tytön”, mukaan kalaretkilleen matopurkinhoitajaksi. ”Sitä et sitten unohda mihinkään”, kuului Tuovin ohje. En jättänyt syöttimatoja enkä pelännyt kaivaa purkista hyviä syöttejä poikien onkiin. Onget, noin puolimetriset siimat, toisessa päässä reilu lenkki ja toisessa kunnon koukku – pyydettiinhan lohia, joita sanottiin purorauduiksi. Lohihan se onkin Karjalan nimikkokalaa! Kauniita kaloja, oranssit täplät kyljissä, kuten tämän päivän kirjolohilla, mutta maistuivat paremmilta.

Onkia joka lähtöön

Onkikelassa oli jopa 100-200 siimaa, koukku aina edellisen lenkistä kiinni pitäen. Joen varresta pojat puukolla katkaisivat notkean, mutta kuitenkin jämäkän vavan, jonka toiseen päähän siima lenkistä sitaistiin puunviilokseen kiinni. Vavan toinen pää puolestaan vuoltiin teräväksi, jotta se helposti upposi veteen päin vinosti joenpenkan alle, missä arveltiin lohien viihtyvän. Soikkelin (joen länsipuolella ja Siiran itäpuolella) ja Siiran taloille asti ja vähän ylikin, saatiin mahtumaan satakunta koukku. Parhaiten kala söi loppukesästä, jolloin yöt alkoivat pimentyä. Onget viritettiin illansuussa ja nostettiin aamulla saaliin

toivossa. Usein kyllä sattui niin, että jo paluumatkalla jokunen onki täristeli rautuja jo iltapalaksi.

Pojat ja myös Tyttö perkasivat itse kalansa, joita ei tarvinnut suomustaa, ”nahkakaloja” kun olivat. Näin Tyttö oppi poikien rinnalla nämä kalastajan taidot. Kotini vieressä lehdossa oli kalanperkauslautaa pölkkyjen väliin kiinnitettynä valmiina saaliin siivoamiseksi. Mikko-kissamme odotti aina uskollisesti vieressä omaa osaansa! Useimmiten muistan äitimme paistaneen kalat, jotka sitten kaikille maistuivat.

”Pietarin kalansaalis”

Kerran saimme, Veikko ja Tyttö, ensin muutamista koukuista kalan ja pujotimme ne sitten pieneen vitsakseen. Mutta kun pääsimme lähelle Ahdin Laurin ja Pentin kotia, jokaisessa onnessa poukkoili vauras lohi. Silloin vaihdoimme oikein tukevahaaraiseen ja pitkään vitsakseen, johon suursaalil mahtui. Olimme ylpeitä! Vedimme, Veikko toisessa ja minä toisessa vitsaksen haarasta niin, että kalat laahasivat puhtaina heinäisiä tienlaitoja. Tämä ilahduttava kalanpaljous, josta riitti Strandeninkin väelle, jäi ainutkertaiseksi.

Joenvaltiaat

Koskaan emme tavanneet joella muita emmekä muita pyydyksiä. Eivätkö kalat sitten muille kelvanneet? Kerran taas reissullamme Tuovi kielsi: ”Tyttö, älä tule!” Taviparka oli nielaissut syöttimadon ja pärske vedessä oli kova. Tuovi se minut opetti

linnut tuntemaan, (Veikko oli jo oppinut). Katso tarkkaan, missä pesä, millainen lintu, montako munaa, älä koske jne. Sitten Tuovin kanssa kävimme löydetyillä pesillä toistamiseen. Hyvin oli Elisenvaaran yhteiskoulun lehtori Sovinen innostanut oppilaansa luonnonystäviksi! Juuri siksi myös kotini vintin sahajauho-osa oli linnunpesiä ja nimilappuja täynnä. Vintti olikin lähes pyhä paikka. Näillä lukuisilla retkillämme opin tuntemaan myös yleisimmät kasvimme. Myös hyvä äitimme välitti tätä kasvihulluutta innokkaasti lapsiinsa. Se hulluus jatkuu edelleen. Työtoverini toivatkin silloin tällöin opettajainhuoneeseen jos jonkinlaista yrttiä Sylvin tunnustustaitoon luottaen. Kaikille yrteille löytyi nimi, kiitos Elisenvaaran ihanien kesien ja erityisesti Tuovi-veljeni luonnonharrastuksen.

Kalakaverukset

Tuovi-veljelläni oli useita ikäisiään tai muutaman vuoden vanhempia koulutovereita, mm. Leskisen Aarno ja Mauri sekä Turtiaisen Osmo poiketen veljestään Oivasta, joka ei tainnut olla yhtä innokas ”jokien ja soiden” mies. Aarno, Mauri ja Tuomaisen Tuovi koettivat kalaonneaan myös Kostonjärvestä Akkaharjussa, n. 9-10 km Elisenvaarasta Sortavalan suuntaan. Akkaharjussa kävivät elisenvaaralaiset myös uimassa pysäkin läheisessä pikkujärvessä. Sinne unohtui kerran myös mustakeltainen uimapukuni. Myös Ihalanjoella

pojat kokeilivat kalaonneaan. Onnekkaita olivat, niin muistelen!

Järkytys Mikrilänsuolla

Viimeisenä kevättalvena ennen talvisodan alkua puhuttiin Antti Selinin kadon. Monet ihmiset etsivät häntä, oli luvattu löytöpalkkiokin, löytyipä sitten elävänä tai kuolleena. Kotonani siitä kerrottiin. Äskettäin 4.3.2009 soitin Mauri Leskiselä Jyväskylään tarkistaakseni, oliko veljensä Aarno ollut Tuovin kanssa linturetkellä Mikrilänsuolla tuona keväänä 1939. Ei ollut ollut! Kaverina olikin ollut puhelimessa nyt vastaava Mauri Leskinen, joka kertoo nyt omin sanoin heidän retkensä tapahtumat. Kiitosseni myös Maurille.

Antti Selin löytyy

”Suursuo sijaitsee noin 3 km:n päässä Elisenvaarasta Sortavalan rautatien pohjoispuolella. Iso suo kiinnosti meitä ja sen vuoksi sinne tehtiin useita mielenkiintoisia retkiä. Joukkoomme kuuluivat Pelkosen veljekset Lauri ja Arvo, Leskiselä Aarno ja Mauri sekä Tuomaisen Tuovi ja joskus Veikkokin. Tavallisesti retkiimme osallistuimme parin kolmen kaverin kanssa. Kevättalvella hankikalien aikaan oli maisemissa helpo liikkua, kun lähdettiin liikkeelle ennen ”kukonlaulua”. Perillä teimme tulet, keittelimme juomat ja puurot sekä söimme väitämme. Nautimme luonnonrauhasta ja mukavasta olost.

Vuonna 1939 oli kevään-tulo jo sen verran pitkällä,

Taustalla Tuovi Tuomainen ja puunkarsijana Aarno Leskinen jo ennen vuotta 1939.

Irja Vehmasen
kirjoittama sarja: osa V

Mummon arkun tarinoita

*Mummon arkku,
arkussa vuosilu-
ku 11.4.1871.*

On kai oikeus ja kohtuus, että kirjoitan myös vähäiset tietoni itse Karoliina-mummosta, jonka arkun olen suureksi ilokseni saanut omakseni. Nämäkin tiedot ovat suurelta osin äidin ja Anni-tädin kertomaa, koska itselläni ei ole paljon muistoja mummosta, sillä olin vajaa kahdeksanvuotias mummon kuollessa.

Mummo oli syntynyt Kuusjärvellä pienen kodin kolmilapsisen perheen nuorimpana lapsena. Kotimökki oli sijainnut kauniilla aurinkoisella rinteellä, johon sittemmin on rakennettu Outokummun kuparikai-

Nuori Karoliina Keronen

Karoliina Terentjeff 23.8.1879-23.8.1953
Kuvassa Karoliina-mummo 70-vuotispäivänään lastensa kanssa Pöytyällä Vauranojan pihalla 23.8.1949.

saikin heti piian paikan Kurkijoella. Eipä kuitenkaan ehtinyt siinä paikassa vanheta, kun naapurin emännätön isäntä, Vasili Andreinpoika Terentjeff, tuli isäntäväeltä pyytämään näpsäkkää tytötä itselleen piiksi. Niinpä mummo siirtyi naapuritaloon.

Rakkauden kukkahan siinä sitten puhkesi kukkimaan 14 vuoden ikäerosta huolimatta ja Karoliina vihittiin Vasilin kanssa 5.7.1898.

Lapsiakin alkoi syntyä tasaiseen tahtiin. esikoisena syntyi Jaakko (Teräntö) v. 1899, seuraavana Ivan v. 1901, joka kuoli vajaan kolmen kuukauden ikäise-

”Rakkauden kukkahan siinä sitten puhkesi kukkimaan 14 vuoden ikäerosta huolimatta.

nä, sitten oli vuorossa tytär Elisabet (Elissa Kärhä) v. 1902, jälleen poika Johannes (Jussi) v. 1904 ja taas poikalapsi Pekka (Terilä) v. 1906, vuorossa olivat työt Anna (Anni Tirri) v. 1908, sekä äitini Maria (Maikki Osmosalo) v. 1911, taas oli pojan vuoro v. 1913 syntyi Nikolai, mutta kuoli samana

vuonna, viimeinen Martta (Kakkinen) syntyi v. 1914, pari kuukautta Vasilin kuoleman jälkeen.

On siinä mummoraukalla ollut ”hättää myyvväki”, kuten äidillä oli tapana sanoa. Iso lapsijoukko helmoissa ja suuri suru puolison kuolemasta.

Siihen aikaan oli kuitenkin hyviä naapureita, jotka auttoivat mummoa tilan ja karjan hoidossa. Lapset tietysti joutuivat heti työn laitaan, kun ”kynnelle kykenivät”. Äiti kertoi mummon sanoneen, että välillä piti mennä nurkan taakse itkemään. Ei voinut lapsille näyttää väsymystä ja pahaa mieltä. Elämä siellä Otsanlahdella kuitenkin kulki kulkuaan vaikeuksista huolimatta.

Lapset kasvoivat ja aikuistuivat. Suuri suru ja ikävä oli mummolle Jussi-enon Kanadaan lähtö (Mummon arkun tarinoita IV, Kurkijokelainen 10/2009), mutta siihenkin piti sopeutua. Tytöt löysivät aikanaan puoliset. En tiedä, eivätkö kaikki olleet aivan mieluisia, vai oliko leikkiä, kun mummo oli tokaissut: ”ei näist meijä vävyist taija olla mihikää – yhel on sormi poikki (isäni), yhel on kuulat persiis (Kärhän Jussi) ja yks on muute sellane juippi (Tirrin Juho). Hyvin he kuitenkin tulivat toimeen. Martta-tädin Viljoa hän ei ehkä niin hyvin tullut tuntemaan. Kakkisen Viljo oli Kurkijoen Maatalousopistossa opiskelemassa ja vei tädin mennessään Lieksaan.

Sitten tuli hirvittävä sota ja evakkoon lähtö. Eikä riittänyt yksi kerta. En muista, missä kaikissa paikoissa he joutuivat kulkemaan, ainakin Ilmajoella ovat olleet jonkun aikaan. Sieltä tulivat Petäjävedelle Särkimäen taloon, jossa oli myös äitini ja sisarukseni ja Anni-täti. Talossa oli äärettömän ihana ja ystävällinen isäntäperhe. Pitivät evakkorassuja kuin omana perheenään. Olen tässä ystävällisessä talossa käynytkin muutama vuosi sitten ja tuntui kuin kotiin olisin tullut. Soittelemme vieläkin nykyisen emännän kanssa, joka oli siihen ai-

kaan vielä lapsi ja nyt jo yli 70-vuotias.

Lopulta mummo, enot Pekka ja Jaakko sekä meidän perhe päätyivät Pöytyälle. Oman talomme rakennusaikana asuimme Vauranojan ystävällisessä talossa, me yläkerrassa ja mummo Pekko-enon kanssa alakerran ”pakarissa”. Jaakko-enon saatua talonsa valmiiksi mummo ja Pekko-eno muuttivat heidän luoksansa.

”Iso lapsijoukko helmoissa ja suuri suru puolison kuolemasta.

Vasemmalta Martta Kakkinen, Maikki Osmosalo, Karoliina-mummo, Pekka Terilä, Anni Tirri, Jaakko Teräntö, Elissa Kärhä. Kuvasta puuttuu Kanadassa asunut Jaakko-eno.

En tiedä, miksi muistoni mummosta ovat niin vähäiset, ehkä hän oli jo niin sairas, ettei jaksanut lasten kanssa touhuta. Lähes ainoa selvä muistikuva on, kun hän jo hyvin sairaana oli Terännön kamarin sängyssä ja tuolilla vieressä oli kai jotain juotavaa ja iso pussi vohveleita. Niitä hän puoliväkinen syötti aina kun käytiin katsomassa. Johtuukohan siitä, etten pidä vohveleista?

Mummon maallinen matka päättyi 23.8.1953, 74-vuotissyntymäpäivänään. Siellä Pöytyän hautausmaalla mummo on Pekka-poikansa vierellä, Pekko-eno kuoli kaksi vuotta ennen mummoa ja Jaakko-enoa.

”Hän jo hyvin sairaana oli Terännön kamarin sängyssä ja tuolilla vieressä oli kai jotain juotavaa ja iso pussi vohveleita.

viisi kuukautta ennen kuin mummo.

Karoliina-mummon ja Pekko-enon haudan vieressä on saanut lepopaikan myös mummon sisko Maria Juslainen. Hänenkään vaiheistaan en paljoa tiedä, mutta Toivo-poika perheineen asui meidän Pöytyällä ollessamme Kyrössä. Perheemme kyläilivät toisissaan ja pikkuserkkuni Paula oli hyvä leikkikaverini. Olen vasta muutama kuukausi sitten kaivanut Paulan esiin ja puhelimitse vaihtaneet kuulumisia. Paavo-veljensä olenkin tavannut Aurassa.

Eipä ole mummonkaan

että päiviäkin alkoi olla. Suksien aika oli jo takana-päin.

Olimme jalkaisin liikkeellä Tuomaisen Tuovin (ja Mauri Leskisen) kanssa. Rautatieltä erosimme suon kaakkoisnurkassa polulle, joka eteni pohjoiseen suosaarekkeita pitkin. Saarekkeiden välissä oli jo vesilammikoita ja niitä väistellen hypimme jäisiltä mättäiltä toisille. Tuovi kulki edelläni ja olimme juuri saavuttamassa seuraavan saarekkeen, kun hän äkkiä pysähtyi ja huusi: ”Selinin Antti!” Siinä edessämme makasi kuollut mies vartalo kuivalla maalla puun juurella jalat osittain vedessä. Jokin petoeläin oli toista jalkaa vähän jyrsinyt. Pieni pistooli oli pudonnut kädestä.

Retkemme päättyi tähän, jäi tulet tekemättä ja keitokset keittämättä. Tämä järkyttävä löytö oli lähdeittävä ilmoittamaan viranomaisille. Kävelimme takaisin konsa-
taapeli Huolmanin luokse ja kerroimme asiamme. Huolman haki muutaman miehen apuriksi ja sitten kävelimme taas tuttua reittiä suolle opastaen hakijajoukon löytöpaikalle.

Meidän, Tuovin ja Maurin, osuus päättyikin sitten tähän.” -Mauri Leskinen 4.3.2009-

Kännykkä jäljitti vuosien jälkeen

Puhelinkeskustelumme aikana Mauri Leskinen kertoi Heikki-veljensä juuri vierailevan luonaan. Olipa

sattuma! Syksyllä 1939 olin ennättänyt käydä koulua Heikki Leskisen kanssa kaksi alakouluvuotta samalla luokalla. Olimme silloin 9.10.1939 opettaja Laina Näykin III:lta luokalla, kun koulu loppui ja sotilaat täyttivät koulumme. Tänä vuonna tuosta ajankohdasta tulee kuluneeksi 70 vuotta! Paljon on vettä solissut Kotavaaran joessa tänä aikana, monenmoista on tapahtunut myös meille silloisille naisen- ja miehenaluille: Paljon surua sodan vuoksi, mutta myös kaikenlaisia iloisia ja yllättäviä asioita. Tuomaisen Tytön elämässä ei ole ollut montakaan kertaa tylsää!

Ja sitten kalastusteemas... jatkamme seuraavassa lehdessä.

Suohovin koulun II luokka vuoden 1939 kevätpuolella, koska opettaja Hanna Korhonen oli alakoulunopettajamme. Heikki Leskinen opettajan edessä, ”Matopurkki-Tyttö” vasemmallä alarivissä. Kuva: Heikki Leskisen kokoelma.

Näkökulmia

Ymmärrys hoi, äly älä jätä

Kun nyt vanhoilla päivilläni on aikaa ihmetellä tätä nykyistä maailman menoa, niin on surulla tunnustettava, että vanhuuden myötä minulta alkaa ymmärrys pettää ja äly jättää. Vaikka niin on käynytkin, niin sehän ei toki estäne minua tuomasta julki eräitä ihmettelyni aiheita, kun en ota kantaa niihin.

Olen syntynyt Karjalassa huomattavasti ennen toisen maailmansodan syttymistä, ja sen myötä tahtomattaniikin vertailen nykyisiä elinolosuhteita 1930-40 luvun vastaaviin. Päivittäin saan kuulla tuutin täydeltä, miten helvetin huonossa jamassa maamme nyt on. Jos ei nyt aivan lamassa niin ainakin erittäin syvässä taantumassa. Leipäjonot sen kun pitelevät. Pinnalla pysymiseksi on valtion otettava velkaa miljarditolkulla tulevien sukupolvien maksettavaksi.

Tällaista ruikutusta ei kuultu sodan päättyessä, vaikka silloin vallitsi todellinen hätätila. Suomineito joutui jättämään molemmat vasemmat raajansa Karjalan korpeen, jonka jälkeen se seiso, jos ylimalkaan seiso, yhden puujalan varassa. Sinne Karjalan korpeen oli joutunut jättämään myös moni urhea nuorukainen raajansa tai pahimmassa tapauksessa henkensä. Satojen tuhansien oli jätettävä myös kotinsa. Sen jälkeen monien perheiden oli majoituttava vain vähän koirankoppia suurempiin vieraisiin tiloihin ja hamuttava välttämätön murkinansa metsien ja vesistöjen antimista. Ei ollut leipäjonoja, joista olisi vaivatta murkinoitavaa saanut.

Erittäin huolestuttavaa tuntuu nyt olevan, jos kaikille lapsille ei järjesty paikka kunnalliseen päivähoittoon, tai vanhemmat eivät vie lapsiaan sinne. Eiväthän ne lapset voi pärjätä koulussa ja myöhemmin elämässä. Turmiollista on myös liian suuret opetusryhmät ja suoranainen katastrofi on lapsen

kannalta, jos opettaja lomautetaan viikoksi. Erittäin turmiollista on, jos lapsi patistellaan ruumiilliseen työhön ja suoranainen rikos on, jos lapsen ojentamiseen käytetään vitsaa. Lapsen täytyy saada varttua turvallisessa kodissa ja saada osakseen rajatonta äidin rakkautta. Jos lapsen koulumatka on pari-kolme kilometriä, on hänet ehdottomasti vietävä sinne autolla. Jokaisessa koulussa pitäisi psykiatri, joka ohjailisi stressaantuneita lapsia tasapainoiseen elämään. Lapsille täytyy ehdottomasti tapata suksenladut valmiiksi ennen kuin heidän voidaan edellyttää harrastavan liikuntaa hiihtämällä. Oppivelvollisuus on yhdeksän luokkaa, vai oliko se kymmenen. Varusmiespalveluikää lähestyville on järjestettävä ns. palveluva puhelin, jossa asiantuntijalta voi kysyä neuvoa miten stressaantumatta voi sietää esim. tahdissa marskomentoa. Aseellisesta palveluksesta kieltäytymiselle pitää olla laillinen oikeus. Kenenkään ei ole pakko tehdä työtä elääkseen, vaikka kuinka työtä olisi tarjolla. Kaikille on taattava tarvittaessa oikeus syödä vaikka toisten kattauksesta. Jos nämä eväät lapselta ja nuorelta puuttuva, niin ei hyvältä näytä, syrjäytyneitähän niistä tulee. Kuka sitten pitää Suomineidon puujalkansa varassa? Ei kukaan.

Meitä vanhoja ukon ruhjakkeita hieman hymyilyttää moinen maailman meno.

Meidän lapsuudessa ei

Meitä vanhoja ukon ruhjakkeita hieman hymyilyttää moinen maailman meno. Mutta sitten minulle soitti joku piltillä ruokittu valtion virkamies, joka kysyi josko suostuisin myymään koko istutusalueeni valtiolle.

ollut edes sanaa kunnallinen päivähoido. Koulun käynnin osalta minunkin viimeksi käymässäni koulussa oli neljä luokkaa, yhteensä ainakin 30 oppilasta samassa opetusryhmässä ja opettaja keskittyi pääasiassa kovaäänisesti todistamaan kuinka kovakalloisia koululaisia me olimme. Sitä paitsi useassa koulussa oli myös lapsia, jotka eivät käyneet koulua, suorittivat vain oppivelvollisuuttaan. Kun ryssä hyökkäsi Suomeen, ei keneltäkään kysytty josko suostuisit ottamaan vintohkan käteesi, vaan kaikki siihen velvoitetut lähtivät määrisemättä itsenäisyyttämme aseellisesti puolustamaan. Vuonna 1944 taisi maassamme jo vallita todellinen hätätila, koska valtiovalta velvoitti jopa kehdeksanvuotiaat lapsetkin isänmaan pelastustalkoisiin. Jos eivät vielä muuhun kyyenneet, niin keräilkööt vaikka haisevia luita maastosta. Viisivuotiaat olivat jo oivallisia tappien jakajia heinätoissa. Kukaan ei saanut luistella pois isänmaan pelastustalkoista. Sodan jälkeen oli edelleen voimassa 1936 säädetty laki, jonka nojalla työtä vieroksuivat ja sen vuoksi köyhäinhoidon tarpeeseen joutuneet, voitiin määrätä työlaitokseen suota kuokkimaan. Työkykyinen ei saanut nokkia toisten eväitä. Miltei jokainen tuvan kamarin oven vuorilaudan varassa oli tarpeellisenä kasvatusvälineenä vitsa, jota käytettiin tarpeen sitä vaatiessa. Meidän klaanissa eniten vitsaa saaneesta tuli sitten klaanin ainoa kunnon mies. Turvallisessa kodissa asuminen äidin hellästi rakastamana ei kaikilla ollut mahdollista, jos puuttui koti sekä äiti.

Mutta tuliko meistä syrjäytyneitä ja yhteiskunnan loiseläjiä? Ei tullut. Vanhimmat vielä elossa olevat ikäluokat taistelivat kansallemme vapauden, me maksoimme suuret sotakorvaukset, jälleenrakensimme Suomen ja loimme tämän hyvinvointiyhteiskunnan, jossa kaikilla terveillä ihmisillä on aivan erinomaisen hyvät oltavat. Tämän lisäksi me käänsimme katseemme kauas tulevaisuuteen. Me päätimme turvata myös tuleville sukupolville herkkuiset kattaukset metsittämällä muutamia tuhansia hehtaareita joutomaita, sillä maammehan elää puujaloilla tai sitten ei elä. Olimme erinomaisen hyvin tietoisia siitä, että se investointi alkaa tuottaa voittoa vasta noin sadan vuoden kuluttua, jos silloinkaan, mutta väliäkö tuolla.

Itse asiassa meidän perheemme suhtautui ylen

nihkeästi koko metsityshankkeeseen. Se nimittäin tietäisi runsasta velanottoa entisten maksukyvyyn rajoilla olevien velkojen lisäksi. Mutta kun olimme kansanvaltaisesti niin päättäneet, niin pulinat pois. Sitten omistuksessamme oleva veden vaivaama joutokarjan laidunmaa ojitettiin ja saimme velkaa sitä maksettavaksemme pariaksi kymmeneksi vuodeksi. Myöhemmin saimme velvoitteen istuttaa ojitetulle alueelle muutamia tuhansia männynntaimia. Ei ollut mikään mieto homma iskeä niitä maahan varsinnaisten töiden lomassa päivätolkulla, kesähelteellä, paarmaparven näykkäillessä paloja hikisestä selästä. Seuraavina kesinä raivasin aluetta kassaralla, kun ei ollut varaa raivaussahan ostoon. Hyvähän siitä lopulta tuli. Kerrassaan kauniita kahden-kolmen tuuman mäntyjä.

Mutta sitten minulle soitettiin joku piltillä ruokittu valtion virkamies, joka kysyi josko suostuisin myymään koko istutusalueeni valtiolle. Mies tuntui olevan ihan mukava, kouluja käynyt ja mahdollisesti joskus metsässäkin, mutta ei ehkä kirves kainalossa, eikä pokasaha olallaan varmasti milloinkaan.

Utelin perusteita tälle esitykselle. Virkamies selitti sivistynein sanankääntein perusteet, joiden sisältö oli itse asiassa seuraava: Teittepä vanhat jäävät vikatikin, kun menitte ojitamaan ja metsittämään niitä kosteikkoja. Kerrassaan karhunpalvelus Suomen kansalle. Nurin ne metsät on parturoitava, survottava ojiin ja ojat tukittava, että alue soistuisi. Suota meillä ei ole kuin 9.670.000 hehtaaria, josta koskemattonta vain vähän päälle 4.500.000 hehtaaria, eli vain vajaa hehtaari kutakin kansalaista kohti. Lisää sitä on saatava. Met-sää meillä sitä vastoin on monin verroin enemmän. Virkamies ei paljastanut, miten soista aiotaan ottaa kulut ja hyöty irti. Sanoin virkamiehelle, että jääköön kaupat nyt tekemättä, ei satu olemaan puutetta pikkurahoista. Mahdollisesti syntyneistä kaupoista olisi tosin ainakin kaivuriurakoitsija hyötynyt, kun olisi saanut kauhoa umpeen aikaisemmin kaivamansa ojat.

Sitteemmin minulle satumoisin paljastui, että metsätalastamme oli rajattu muutama hehtaari Naturaan. Tämän rajauksen sisälle jäi pari metsittämäämme lohkoa mm. edellä mainittu. Tämä merkitsi sitä, että nyt ei Pyhä Pietarikaan enää pelasta metsäämme sosiaalisoinnilla, se on vientiä

nyt. Aikani kuluksi kävin kuitenkin läpi kaikki valitusportaavat. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli men-ty asian ytimeen: ”Euroopan unionin jäsenenä Suomi on

”Mutta tuliko meistä syrjäytyneitä ja yhteiskunnan loiseläjiä? Ei tullut.

velvoittautunut panemaan täytäntöön myös neuvoston direktiivit.”

Tämän jälkeen kävin tutustumassa luonnonsuojelun nimissä ennallistettuihin metsiin Tammelassa. Meinasin saada Sätkyn. Hullujussin kuski oli todella häärinyt hullun lailla. Se oli koukannut sieltä sun tältä ison kauhallisen maata ja heitellyt sen sinne sun tänne metsäojien tukkeeksi. Motomies sitä vastoin oli ollut erittäin huolellinen. Hän oli asetellut kaatamansa ja pätkimänsä tukkipuut nätteihin kasoihin, jossa ne kasvoivat jo minulle tuntemattomia sieninä.

Tuolloin otin julkisesti kantaa tällaiseen luonnonsuojeluun negatiivisessa mielessä, kunnes sain lukea netistä meidän palkkaaman Natura-projektisihteeriksi esittäytyneen sivistyneen henkilön kommentin meistä metsien raikauksien vastustajista: Olette hysteerisiä tai vainoharhaisia tai peräkamari-poikia. Että sillä lailla.

Eräänä kauniina päivänä sain ympäristökeskukselta kirjallisen ostotarjouksen ”naturoidusta” tilani osasta. Tuolloin sattui olemaan työpöydälläni erään loimaalaisen kaivuriurakoitsijan minulle lähettämä erittäin kohtuullinen lasku Pempunon ylittämän siltarummun teosta. tarjotulla kauppasummalla olisin saanut laskun maksettua ja vielä olisin saanut harjakaisiksi ostettua mäyräkoiran Karjala-kolmosta. Ostotarjous soveltui huonosti pyyhkeeksi.

Nyt minä olen sopinut ystävällisessä hengessä ympäristökeskuksen kanssa, että meistä kumpainkaan ei mene edes kirveen kanssa ”naturoituun” istuttamaani metsään eli se saa olla nykyisessä tilassaan hamaan kuolemaani asti. Sen jälkeen siellä saa puolestani vapaasti pistää ranttaliksi, sillä siellä mihin joudun, ei ole taatusti näköyhteyttä maahan ja tuskin sinne kuuluu edes työ-koneiden aiheuttaman ryske ja mörinä. Luulivat kaiketi, että ei tuo enää kauan ilkeile. Kiusallakin päätän elää vielä ainakin 10 vuotta, sillä missään ei ole niin mukavaa kuin ”täs muallimassa”.

Kaiken kaikkiaan mi-

nulle valkeni tämän jutun myötä, että meillä on onni ja autuus asua erittäin rikkaassa maassa. Meillä on varaa palkata koneurakoitsijoita pistämään matalaksi aikaisempien sukupolvien istuttamia metsiä, meillä on varaa jättää satoja kuutiota puuta metsiin joidenkin ötököiden murkinoitavaksi, meillä on varaa räjäytellä kasapanoksille arvopuita päreiksi ja meillä on varaa maksaa palkkaa niille kymmenille virkamiehille, jotka hoitelevat tämän homman. Kysymys on varmasti useista miljoonista euroista.

Toisaalta meille ei ole varaa palkata riittävästi henkilökuntaa hoitamaan niitä henkilöitä, joiden voimat ovat ehtyneet ja terveys pettänyt hyvinvointivaltiomme luomissa ja joita hoidetaan eri laitoksissa. Meillä ei ole varaa siihen, että näiden kestovaipat vaihdettaisiin aina tarvittaessa, meillä ei ole varaa siihen, että nämä autettaisiin useammin ulos aistimaan luonnon tuoksua ja meillä ei ole edes varaa siihen, että liikuntakyvyttömän roskapussi vietäisiin ulos ilman eri maksua.

Tähän asti olen roiskinut tekstiini väriä oikein kous-sikkakaupalla, jotta saisin aikaan keskustelua, mutta nyt siirryn pitken elämäntekemäkseni oikeutuksella kantaa ottavaksi.

Valtiovalta kuuluu kansalle. Kansa on Euroopan unionin mallioppilana sitoutunut noudattamaan sen direktiivejä koskien mm. Natura 2000 verkoston perustamista. Me olemme antaneet valtiovaltalille oikeutuksen riistää ”Naturoitujen” yksityismaiden omistajilta määräysvaltaa eritasoisille virkamiehille eli sosialisoida alueet, ellei neuvotteluteitse saada luovutus sopimusta aikaiseksi. Kuitenkin palkkaamamme neuvottelevat virkamiehet ovat joutuneet ”sosialisointimatkoillaan” varmistamaan ruumiillisen koskemattomuutensa eräissä tapauksissa jopa poliisi-voimin. On se niin väärin. Jos jollakin Natura-alueen omistajalla on Naturajuttu vielä kesken, niin neuvon toivottamaan neuvottelijan sydämellisesti tervetulleeksi ja kohtelemaan häntä vieraanvaraisesti. (Kahvin tarjoaminen ei edes vivahda lahjonnalta. Neuvottelijoil- le olemme antaneet vähän liikkumavaraa puoleen jos toiseenkin ja sinusta riippuu kumpaan suuntaan hän liikkumavaraa käyttää. Tämän tahtoisin saattaa tiedoksi lukijakuntamme ulkopuolisillekin.

Hyvää kesää ja rauhallisia liikkeitä.

Lauri Poutanen

Erkki Rahkola & Carl-Fredrik Geust:

Vaiettu Elisenvaaran pommitus

Evakkohelvetti
20. kesäkuuta 1944
Ajatus Kirjat

Kovat kannet, 17 liitettä,
valokuvia, 288 sivua, ovh 38 €

Nouda tai tilaa Kurkijokelaisen toimistosta 35 €

Koulukuja 7, 32200 LOIMAA
Puh. (02) 762 2551, 050-521 3336
toimitus@kurkijokelainen.inet.fi

Turun yliopistossa esitettiin 9.toukokuuta julkisesti tarkistettavaksi valtiotieteen maisteri Kari Juhani Kaunismaan väitöskirja ”Punatähdestä kaksoiskotkaan”. Tutkimuksen kohteena oli se, millaisen kuvan niin Neuvostoliiton kuin uuden Venäjän keskikoulun historian oppikirjat ovat välittäneet oppilaalle tämän omasta maasta ja lähinnä läntisen Euroopan maista toisen maailmansodan jälkeisenä aikana. Virallisena vastaväittäjänä toimi FT, dosentti, tutkimuspäällikkö Markku Kangaspuro Helsingin yliopiston Aleksanteri-instituutista ja kustoksena professori Kimmo Rentola. Väitös kuuluu poliittisen historian alaan.

Punatähdestä kaksoiskotkaan

Kari Kaunismaa tutki venäläisiä historian oppikirjoja

Turun yliopistossa esitettiin 9.toukokuuta julkisesti tarkistettavaksi valtiotieteen maisteri Kari Juhani Kaunismaan väitöskirja ”Punatähdestä kaksoiskotkaan. Neuvostoliiton romahtamisen vaikutus venäläisen keskikoulun historian oppikirjoihin”.

Kari Kaunismaa on syntynyt 1954 Huittisissa ja kirjoittanut ylioppilaaksi 1972 Lahtakylän yhteiskoulusta. Peruskoulunopettajaksi hän valmistui 1978 Turun yliopiston Rauman opettajan koulutuslaitoksesta ja valtiotieteen maisteriksi 1988 Turun yliopistosta. Tällä hetkellä Kaunismaa toimii rehtorina Vistan koulussa Paimiossa.

- Olin työskennellyt kolme vuotta peruskoulun luokanopettajana, kun minusta alkoi tuntua

siltä, että olisi mukavaa olla jokin vapaa-ajan harrastus. Niinpä hakeuduin Turun kesäyliopistoon ja suoritin siellä poliittisen historian perusopinnot. Tuolloin ymmärsin, mistä olin koko ajan ollut kiinnostunut, ja mitä koulussa ei ollut opetettu, kertoo Kari Kaunismaa.

Työnsä ohella vuosina 1983-88 Kaunismaa ryhtyi opiskelemaan venäjän kieltä sekä jatkoi opiskelua tiedekunnassa valmistuen tuolloiseksi valtiotieteen ylemmäksi kandidaatiksi. Pro gradunsa hän teki aiheesta ”Punamulta jatkosodassa. Sosiaalidemokraattisen puolueen ja Maalaisliiton lehtien Neuvostoliittoa koskeva viholliskuva 1941-44.

- Vuodet 1998-2000 työskentelin Moskovan suomalaisen peruskoulun rehtorina. Kun tulin

sieltä, käännyin professori Timo Soikkasen puoleen, joka ehdotti taustani huomioon ottaen tutkimusaiheeksen Neuvostoliiton ja Venäjän historian oppikirjojen tutkimista, joka aiheena osoittautuikin hedelmälliseksi, jatkaa Kaunismaa.

Väitöskirjaansa varten Kaunismaa kävi läpi runsaasti alan kirjallisuutta sekä julkaisi aiheeseensa liittyen artikkeleja vuodesta 2004 saakka. Useat kirjan luvut saivat alkunsa

esityksistä, joita hän piti Itämeren maiden seminaareissa Helsingin Aleksanteri-instituutista Tallinnan Ajaloo Instituutin ja Tarton yliopiston kautta Potsdamin Zentrum für Zeitgeschichteen ja edelleen Tukholman Södertörns Högskolaan.

Tosiasioita vastaamaton tieto hylätty

Kari Kaunismaan tutkimuksen kohteena oli se, millaisen kuvan niin Neuvostoliiton kuin uuden Venäjän keskikoulun historian oppikirjat ovat välittäneet oppilaalle tämän omasta maasta ja lähinnä läntisen Euroopan maista toisen maailmansodan jälkeisenä aikana. Eri-tyisesti tutkimus tarkasteli sitä, miten yhteiskuntajärjestelmän muutos on vaikuttanut historian oppikirjojen sisältöön. Murroskohtana on ollut vuosi 1991, jolloin Neuvostoliitto romahti ja marxilais-leniniläisen ideologian vaikutus oppikirjojen sisältöön tyrehtyi.

- Syntyi noin vuosikymmenen kestänyt tilanne, jossa taisteltiin siitä, millaista historiaa

Venäjän koululaisille pitää opettaa. Aiempi näkemys hylättiin tosiasioita vastaamattomana ja sen tilalle valtionjohto nosti kansallisen ajattelun ja symbolien korostamisen. Venäjä pitää erityisen tärkeänä omaa omaleimaisuuttaan, joka eroaa läntisestä Euroopasta, mutta myös ja erityisesti aasialaisuudesta, kertoo Kaunismaa.

Eri-tyisesti suomalaisia kiinnostanee tieto, että Venäjän oppikirjoissa kerrotaan yleisesti Neuvostoliiton hyökänneen Suomeen talvisodan aluksi 30. marraskuuta 1939. Valtion palkitsemissa Zagladinin kirjassa todetaan, että Mainilan laukaukset lavastettiin Berijan suoralla käskyllä tekosyyn hankkimiseksi hyökkäykseen.

- Talvisota, joka kuului vuosina 1939-40 ja 1941-44 käytyihin ”tuntemattomiin sotiin”, oli puna-armeijan ensimmäinen häpeällinen sota, jossa se kärsi valtavia menetyksiä. Tosin vain kak-

si oppikirjaa 81:stä myöntää, että Neuvostoliiton häikäilemätön hyökkäys aiheutti Suomen osallistumisen Saksan hyökkäykseen Neuvostoliittoon 1941, toteaa Kaunismaa ja jatkaa.

- Molotovin-Ribbentropin -sopimuksen salaisesta lisäpöytäkirjasta, jossa kaksi diktatuuria – Saksa ja Neuvostoliitto - jakoivat Euroopan etupiireihin, ei neuvostoaikana oppikirjoissa kerrottu. Sen sijaan muista lähteistähän tiedetään Stalinin Neuvostoliiton ja Hitlerin Saksan toimineen läheisessä yhteistyössä kahden vuoden ajan. Kumpikin osapuoli muun muassa koulutti toistensa sotilaita sekä vaihtoi raaka-aineita ja sotamateriaalia.

Historian opetus avainasemassa

Tutkimustyön aloitettuaan Kaunismaa havaitsi hyvin

pian, että historian opettajilla oli neuvostoaikana huomattavan tärkeä rooli, sillä juuri opettajat, joista useimmat olivat NKP:n jäseniä, toimivat ikään kuin ”nyrkkeinä”, joiden avulla lasten ja nuorten mieliin iskostettiin valtiovallan sanolema maailmankatsomus.

- Uuden Venäjän aikana historian opettajat puolestaan muodostavat suurimman protestiryhmän keskusvaltaa kohtaan. Kun Venäjän hallitus on antanut ohjeita historianopetuksen liialliseksi yhdenmukaistamiseksi, lehden asiantuntijat ovat protestoineet. Tämä käy ilmi heidän liitonsa ammattilehdestä, joka oli yksi tärkeimmistä lähdemateriaaleista.

Vaikka Venäjällä ei edelleenkaan ole käyty riittävästi keskustelua esimerkiksi maan kommunistisesta kaudesta, on monista muista neuvostoaikana vaietuista

Kari Kaunismaan äiti, Aino o.s. Viskari on Viipurin läänin Pyhäjärven noitermaalaisia.

asioista jo mahdollista käydä keskustelua. Niin sanottua kaksoistietoisuutta eli painetun sanan ja ihmisten muistin ristiriitaa ei enää juurikaan esiinny.

- Venäjällä on tosin sananlasku ”Me emme puhu rumista asioista” eli ”Minun äitini on aina kaunis”. Mutta tilanne on selvästi totuudenmukaisempi neuvostoaikaan verrattuna, jolloin elettiin tilanteessa, jossa kun henkilö puhui toiselle, hän tiesi, että hän itse puhui puppua ja tämä toinen puhuu puppua ja kolmaskin osapuoli saattoi tietää, että nämä kaksi ja hän itsekin eli he kaikki puhuivat puppua! Kaikki teeskentelivät, että tämä on totta, jolloin samalla ikään kuin pyyhittiin pois asioita, jotka kuitenkin olivat tapahtuneet. Näin esimerkiksi Ukrainan nälänhädän aikana 1930-luvun alussa, jolloin mainitsemalla sanan nälkä, sai kahdesta kolmeen

vuotta linnaa.

Juuriltaan puoliksi karjalaisena Kaunismaa on tuntenut suurta iloa siitä, että hänen oli tutkimustyön ohessa mahdollisuus tutustua laajasti venäläiseen kulttuuriin sekä kieleen, joiden pariin häntä ohjasivat useat kollegat sekä esimerkiksi Moskovan koulun autonkuljettaja Jura Lizavin.

- Hän opetti minulle ”miesten ja sotilaiden kielen”, jota on muutoin mahdotonta oppia, sillä kaikki opettajat ovat yleensä naisia, eivätkä niin olleen puhu ”sopimattomia”, virmistää Kaunismaa.

Kari Kaunismaan ”Punatähdestä kaksoiskotkaan” julkaisu on myynnissä Turun yliopiston kirjastossa julkmyynti@utu.fi sekä Turun yliopiston kirjakauppassatykk@utu.fi.

Auli Kumpunen

Kari Kaunismaa tulee Kurkijoen 63. Pitäjäjuhlien päiväjuhlan juhlapuhujaksi.

Päiväjuhla järjestetään sunnuntaina 9.8.2009 klo 14.00
Loimaan yhteiskoulun salissa. Päiväjuhlan lipun hinta 10 €.
Tervetuloa kuuntelemaan mielenkiintoista aihetta!

Escon puumerkki

Kuvia tunnistamassa

Juhlapuvuissa ja kukat rinnassa. Mikähän on tämä juhliva ryhmä nuoria ihmisiä?
Kari Rahialan kokoelmat.

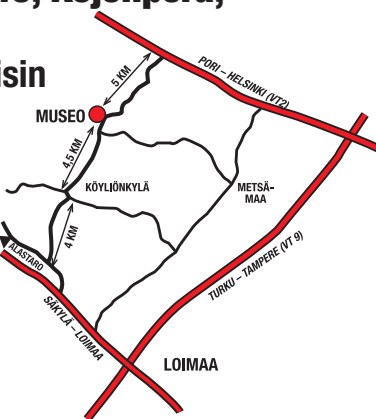
Kurkijoki-museo

Kojonperäntie 446, Kojonperä,
Loimaa

Avoimna sunnuntaisin
klo 12-16, paitsi
su 21.6. suljettu.

Pitäjäjuhlaiviikonlopun
8.-9.8. aukioloajat
ilmoitetaan myöhemmin.

Muulloin esittelystä sovittava:
Eino Vepsä,
puh. 0500-875 211 tai
Antti Eklund,
puh. 050-342 6608

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaalija.

Tilaa nyt Kurkijokelainen, kaksi kertaa
kuukaudessa ilmestyvä pitäjälehti!
Vuosikerta vain 35 eur. Tilattuna alle 1,50 eur/kpl.

Tilaan Kurkijokelaisen

☐ Itselleni ☐ Lahjaksi

Lehden saaja

Nimi: _____

Lähiosoite: _____

Postinro ja -toimip.: _____

Lahjatilauksen maksaja:

Nimi: _____

Lähiosoite: _____

Postinro ja -toimip.: _____

Pvm. _____

Allekirjoitus: _____

Palauta kuponki kirjokuoressa osoitteella:
Kurkijokelainen, Koulukuja 7, 32200 LOIMAA
tai tee tilaus sähköpostiosoitteessamme:
toimitus@kurkijokelainen.inet.fi

Lasten
suusta

Puita on siksi, ettei ul-
kona olisi niin tyhjää.
Antti 5 v.

Jos ei ole yhtään rahaa,
niin monet rupeaa köy-
hiksi.
Roope 6 v.

Pankit jakaa rahaa ihmi-
sille, mutta isä saa sitä
töistä.
Anna 5 v.

Kurkijokelainen
toivottaa kaikille
lukijoille
**HYVÄÄ JA
LÄMMINTÄ
JUHANNUSTA!**

Mieluisa lahja

Kurkijoki-
isännänviiri

80 € + postitus
Pituus 4 m, yläosan
leveys 45 cm.

Kirjoitus-
kilpailu

Kurkijoki-Säätiö ja sanomalehti Kurkijokelainen julistavat kirjoituskilpailun, joka on avoin kaikille, joilla on muistoja ja kokemuksia ajalta, jolloin karjalaiset oli siirretty uusille asuinsijoille. Sopeutuminen, oman maan hankinta, rakentaminen sekä vastaan tulleet muut vaikeudet koettelivat tuolloin siirtoväkeä usein jopa kohtuuttomasti. Mutta oli myös ilon ja onnen hetkiä, jotka antoivat toivoa ja uskoa tulevaisuuteen.

Kirjoittakaa niistä, mieluummin koneella, ja lähettäkää tuotoksenne 30.9.2009 mennessä osoitteella: **Sanomalehti Kurkijokelainen, Koulukuja 7, 32200 LOIMAA**. Kuoreen merkintä: "Kirjoituskilpailu" ja nimimerkki. Kuoren sisälle on laitettava kirjoituksen lisäksi suljettu kuori, jonka päällä on nimimerkki ja sisälle on laitettava paperi, jossa on nimimerkki ja kirjoittajan nimi ja osoite sekä puhelinnumero. Lisätietoja tarvittaessa voi soittaa numeroon 0500875211 (Eino Vepsä).

Kurkijokelaisella on oikeus julkaista vastikkeetta kaikki kirjoitukset ja ne jäävät Kurkijoki-Säätiön omaisuudeksi ja säilytettäväksi Kurkijoki-museossa.

Parhaat kirjoitukset palkitaan ja palkinnot jaetaan Kurkijokelaisen 60-vuotisjuhlassa Loimaan Heimolinnassa 15.11.2009.

Toivomme runsasta osanottoa, sillä kyseisistä rakentamisen ja raivaamisen ajoista ei ole tarpeeksi tallennuksia ja niistä muistavien joukot nopeasti vähenyvät.

Kurkijoki-Säätiö

ONKS
TIETOO
VASTAUKSET

1. Kanadalla
2. Kauko Simonen
3. jalkaväen
4. Lieto Lemminkäinen
5. Suurmoskeija
6. Kuussa
7. Vuonna 1620
8. n. 300 kg
9. Barreli
10. perjantai

MUSIIKKIVÄEN
PALVELUPAIKKA
LOIMAAN
MUSIIKKI

Puh. (02) 7622 950
Oikokatu 3, Loimaa
Avoimna:
ma suljettu, ti-pe 12-17, la 10-14

Asianajajia

ASIANAJAJA
on asianajajaluetteloon hy-
v ksyttö lakimies, jolla on
s detty kokemus ja taito.
Asianajajan toimintaa valvo-
vat Asianajajaliitto ja oikeus-
kansleri. Asianajotoimistot
hoitavat my s maksuttomia
oikeudenk yntej ja oikeus-
turva-asioita.

Asianajotoimisto
HEIKKI RANTANEN

Varatuomari
Julkinen kaupanvahvistaja
Kauppalanenkatu 9-11 B, Loimaa
p. (02) 762 2888, fax 762 2313
heikki.rantanen@kolumbus.fi

Asianajotoimisto
JARI HEIKMAN OY

AA, VT Jari Heikman
AA, VT Katri Ranta-Eskola
VT Kaarina Nylamo
Turuntie 8-14, II krs. Loimaa
Puh. (02) 762 4400, fax 763 1301
jari.heikman@aatsto.inet.fi
www.heikman.com

Erikoishammasteknikko

MARKO ROSENDAHL

Vastaanotto Heimolinnankatu 14 Loimaa

Ajanvaraus puh. (02) 763 1179

EHT-
liiton
jasen

ERLUND-talo

Hengittävä hirsitalo. Rakenteissa ei
muoveja eikä epäorgaanisia aineita.
Englannin MTV:n valinta Suomen
edustajaksi Grand Designs-ohjelmaan.

Asu terveellisesti, hengitä vapaasti
unelmiesi talossa, Erlund-talossa!

MELLILÄN HIRSITYÖ
Ysitie 345, 32300 MELLILÄ

Kotimaan myynti:
Juhani Eklund p. 0400-530 979
e-mail: myynti@erlund-house.com

Kurkijokelainen
Koulukuja 7, LOIMAA
puh. (02) 762 2551
ja 050-521 3336